Posamezna številka 5 din

ZASAVSKI vestnik

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJA TRBOVLJE

TRBOVLJE, 6. decembra 1951
Štev. 49. — Leto IV.

Slovesna proslavitev Dneva republike

PROSLAVA V DELAVSKEM DOMU V TRBOVLJAH

Trbovlje so si k Dnevu republike nadele slavnostno lice. Vsa poslopja so bila okrašena z zastavami in slikami naših voditeljev. Mestni ljudski odbor Trbovlje je imel minulo sredo popoldne slovesno zasedanje, posebno proslavo sta imela tudi kolektiva CRD in cementarne v Trbovljah, ki je slavila tudi izpolnitev svojega letnega plana. V Delavskem domu pa je bil ob 7. uri zvečer slavnostni koncert v počastitev našega velikega državnega praznika, 29. novembra.

Na tej proslavi so bili navzoči vsi vidni predstavniki oblastnih forumov in političnih organizacij, prav tako naši ljudski poslanci in ostalo občinstvo.

Sekretar MO OF Trbovlje tov. Oskar Levec je odprl slovesnost, rudarska godba pa je zaigrala himno. Nato je imel slavnostni govor predsednik MLO Trbovlje tov. Dominik Kužnik, nakar je sledil koncert »Zarje«, kjer so pevci zapeli več partizanskih, umetnih in narodnih pesmi.

Med odmorom je rudarska godba zaigrala dva glasbena komada, ob zaključku pa so pevci »Zarje« ob spremljevanju delavske godbe zapeli himno »Hej Slovani«.

Na dan 29. novembra je bilo v Trbovljah v počastitev Dneva republike medaktivno fizkulturno tekmovanje, ki ga je organiziral sindikat uslužbencev državnih ustanov.

Proslava Dneva republike v Zagorju

Prav lepo so proslavili Dan republike v Zagorju. Na slovesni akademiji je bilo nad 500 ljudi, tako da je bila dvorana Fizkulturnega doma za to prireditev premajhna. S slavnostnim govorom in pisanim sporedom akademije so bili udeleženci zadovoljni, zlasti pa so se zanimali za nastop »starih« pevcev.

Organizacija AFŽ je ob državnem prazniku obdarila socialno šibke starčke in starke. Denarna sredstva so dale množične organizacije in ustanove.

PROSLAVA V HRASTNIKU

Tudi v Hrastniku so dostojno počastili praznik 29. novembra, kjer so imeli na predvečer uspelo proslavo v svojem Mladinskem domu. Pri tej lepi slovesnosti sta sodelovali obe hrastniški godbi, dramska skupina in recitatorji.

Slavnostni govor o pomenu praznika 29. novembra je imel tovariš Kenk.

Dan republike so nadalje prav lepo proslavili 29. novembra v Kemični tovarni v Hrastniku, kjer so praznovali hkrati 90-letnico delovanja svojega podjetja, istočasno pa so odprli tamkaj svojo sindikalno dvorano, ki jo je zgradil in uredil delovni kolektiv podjetja skupno z upravo tovarne. Kakor smo že pisali, bo ta dvorana po dokončni ureditvi ena izmed najlepših dvoran v našem okraju.

Prav tako je imela steklarna v Hrastniku 29. novembra proslavo Dneva republike, kjer je sodelovala tovarniška godba na pihala.

Lepo uspela proslava v Kisovcu

V Kisovcu nad Zagorjem so praznik rojstva nove Jugoslavije počastili z lepo udeležbo. Ob tej priliki je krajevna Zveza borcev NOV v Kisovcu odkrila v rudniškem obratu spominsko ploščo padlim borcem in talcem. Množico je ganil prizor, ko so otroci in drugi svojci padlih polagali vence na ploščo.

V RADEČAH SO IMELI SLAVNOSTNO GLEDALIŠKO PREDSTAVO

V Radečah so proslavili državni praznik 29. novembra v svojem Kulturnem domu s sodelovanjem tamkajšnjega salonskega orkestra in dramske skupine. Dvorana je bila nabito polna.

Za uvod v slovesnost je zaigral orkester »Marjana Nemca« himno. Sledil je govor o pomenu Dneva republike, nakar je gledališka skupina SKUD »Ivana Cankarja« uprizorila Cankarjevo igro »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«.

Po poročilih, ki smo jih dobili, so tudi po drugih krajih našega okraja slovesno počastili praznik ustanovitve naše svobodne socialistične Jugoslavije.

Vhod v strojni obrat rudnika Zagorje

Kako bomo rešili problem zaposlitve ženske delovne sile v Zasavju

Nova tovarna salonita v Trbovljah

Vprašanje zaposlitve razpoložljive ženske delovne sile v trboveljskih revirjih je bilo v zadnjem času že večkrat na dnevnem redu. Ta problem postaja v zasavskih rudnikih, kjer se množi prebivalstvo, od leta do leta aktualnejše. Ker je v rudnikih v pretežni meri težko delo, ki terja predvsem fizično krepke ljudi, pride v njih v poštev v večini moška delovna sila, ženske delovne moči pa predstavljajo v taki težki industriji komaj eno petino vseh zaposlenih. Ob takih okoliščinah najdejo v rudnikih svoj kruh sinovi naših rudarjev, žal pa ne vse hčerke, ki si morajo iskati zaposlitev v drugih krajih ali pa kak drug priložnostni zaslužek v domačem kraju, ali pa ostajajo brez službe in dela, kar je seveda za naše revirske kraje velika gospodarska škoda. Tukaj bi pripomnili, da je med zadnjo vojno našlo znatno število žensk našega Zasavja svoj kruh in delo v velikem šivilskem obratu »Westa« v Zagorju. Ta veliki obrat pa je postal leta 1944 žrtev požara, ki je uničil na stotine šivalnih strojev, za katere nismo dobili nadomestila. To je seveda za zasavske kraje spričo številnih razpoložljivih ženskih delovnih moči zelo velika škoda v gospodarstvu Zasavja.

Kako rešiti pereče vprašanje zaposlitve žensk v naših revirjih vsaj delno, je začelo na hvalo razmišljati tudi vodstvo Industrije cementa in apna na Savi, ki ima svoj sedež v Trbovljah. Direkcija tega podjetja je sporazumno s svojim upravnim odborom, delavskim svetom in drugimi odločilnimi činitelji sklenila zgraditi novo tovarno na desnem bregu Save v Trbovljah. Zgraditi nameravajo tovarno salonita, v kateri bodo izdelovali azbestno-cementne produkte. Proizvodni stroški salonita bodo cenejši kot drugje, ker so glavne surovine za ta industrijski izdelek na razpolago v neposredni bližini, ki jih bo mogoče dovažati v novo tovarno z žičnico z minimalnimi transportnimi stroški. Ceneni transportni stroški za dobavo potrebnih surovin pa so, kakor znano, velikega pomena za proizvajalne stroške in ta moment je bil odločilnega pomena za uresničenje tega hvalevrednega projekta.

Načrt predvideva izgradnjo te tovarne v 8 mesecih, tako da bi to novo podjetje začelo obratovati že prihodnjo jesen, to pa seveda, če ne bo posebnih zadržkov.

V novi tovarni bo mogoče zaposliti dve tretjini žensk, s čimer bo delno rešeno to vprašanje v naših revirjih.

V Trbovljah bo začelo graditi nadalje mestno podjetje »Splošno strojno mizarstvo« veliko tovarno pohištva in drugih lesnih izdelkov, kjer bo našlo zaposlitev okrog 100 ljudi. Tudi keramična tovarna v Izlakah bo zaposlovala ženske delovne moči iz Zagorja.

V odločilnih krogih v Zagorju so začeli razmišljati o gradnji tovarne stekla v Zagorju, ki bi absorbirala številne razpoložljive ženske delovne moči Zasavja. Kakor znano, je pred desetletji taka tovarna v tem kraju že obratovala, je pa prenehala z delom. Tudi tukaj bi bilo mogoče zaposliti dve tretjini ženske delovne sile.

Spisali smo, da bi bilo priporočljivo razmišljati o ustanovitvi podobnega industrijskega obrata v Zasavju, kot je bil med vojno šivilski veleobrat »Westa« v Zagorju. Obnova take tovarne bi terjala seveda velike investicijske stroške, ki pa bi se v teku let lahko amortizirali, saj bi tako podjetje imelo na razpolago ceneno žensko delovno silo, ki bi se v glavnem rekrutirala iz hčerk zasavskih rudarjev in številnih drugih neporočenih žensk v Zasavju. Cenena je ta delovna sila iz nekega posebnega gospodarskega momenta, ki je bil odločilnega pomena ravno za ustanovitev tovarne »Westa« v Zagorju, namreč, da tovarni ni bilo treba investirati nobenega denarja za gradnjo stanovanj za tovarniško osebje, saj so prišle v poštev v glavnem nezaposlene hčerke rudarjev v Zagorju, Hrastniku in Trbovljah, ki stanujejo pri svojih starših. Ta važen moment pa pomenja cenene proizvodne stroške, ki bo prišel v poštev tudi pri drugih novih podjetjih, ki se bodo ustanavljali v Zasavju, če bodo lahko zaposlovali v pretežni meri ženske delovne moči.

Partizanski marš v počastitev 10. obletnice JA

Mestni odbor Zveze borcev NOV v Trbovljah je organiziral skupno s člani Zveze borcev v Hrastniku v nedeljo, 2. decembra, velik partizanski marš na čast desete obletnice JA.

Poleg članov ZB, obveznikov predvojaške vzgoje in rezervnih oficirjev sta v tem maršu sodelovali tudi sanitetna in kulturna ekipa. Štab trboveljskega odreda je skupno s štabom iz Hrastnika napravil podroben načrt tega vojaškega pohoda, ki je bil združen z napadom kraja Hrastnik.

V nedeljo, 2. decembra, je ob 7. uri zjutraj zapiskala sirena in dala znamenje za mobilizacijo. Prvi borci so bili na svojem mestu že nekaj minut po signalu sirene, do 8. ure pa so bili zbrani vsi.

Ob 9. uri dopoldne je trboveljski odred, sestavljen iz dveh bataljonov, zaščitne čete in kulturne skupine, odkorakal v smeri proti Hrastniku. Vse do odhoda je rudarska godba iz Trbovelj igrala borcem vesele koračnice. Dan je bil znak za odhod in prvi bataljon je odšel na položaj skozi Trbovlje z godbo na čelu, ki ga je spremljala do poslopja OLO Trbovlje, kjer je godba izstopila; ločila se je od bataljona, ker ni bila oborožena, pričakovati pa je bilo hud odpor sovražnika.

Prvi bataljon je odkorakal na položaje od Ojstrega do dnevnega kopa na Neži, medtem ko je drugi trboveljski bataljon zavzel položaje okrog Bukove gore.

V Trbovljah so ostali samo zaščitni oddelki, ki so branili svoj kraj pred diverzanti.

Nekaj čez 9. uro je napadla Trbovlje diverzantska skupina iz Hrastnika, vendar je bil naskok sovražnika odbit. Tudi drug poskus diverzantov ni uspel; umaknili so se v smeri proti Bukovi gori, kjer so se utrdili na položajih.

V času, ko se je vnela v Trbovljah bitka med domačini in diverzanti, so se enote I. in II. bataljona trboveljskega odreda utrdile v svojih položajih. Vod za zvezo pa je imel smolo, kajti sovražnik je ujel dva vezalca na Pleskem. V času, ko so se borci trboveljskega odreda utrjevali na svojih položajih, so borci hrastniškega odreda napravili taktični manever; hoteli so obkoliti trboveljski odred, kar se jim je posrečilo na Bukovi gori in Pleskem.

Artilerija trboveljskega odreda je delovala brezhibno, prav tako tu sovražna. Posebno se je izkazala baterija pod vodstvom komandanta Janeza. Glavni napad bi se moral začeti ob pol enajstih, toda začel se je prej, kar je borce hrastniškega odreda nemalo presenetilo.

Napad, ki so ga začele enote trboveljskega odreda na položaje pred Hrastnikom, so tamkajšnje enote v protinapadu odbile ter se v redu umaknile v Hrastnik. V tem protinapadu so se odlikovale enote iz Hrastnika, ki so bile v akciji na Pleskem, prav tako pa tudi I. trboveljski bataljon, in sicer četa obveznikov predvojaške vzgoje.

Ker se je sovražnik umaknil v Hrastnik, je trboveljski odred ta kraj zavzel neovirano, kjer so se vse bojne enote sešle na trgu pred cerkvijo. Sešli so se borci trboveljskega in hrastniškega odreda ter so v pohodu z godbo hrastniške steklarne na čelu odkorakali pred tamkajšnji Mladinski dom, kjer je bil zbor vseh enot.

Sledila je zapoved komandanta vseh enot in govor, nato pa razhod ter kosilo, ki so ga borci vzeli na partizanski način.

Po kosilu je bil v Mladinskem domu partizanski miting, kjer je sodelovala kulturna ekipa trboveljskega odreda, sestavljena iz članov SKUD »Lojzeta Hohkrauta« in trboveljskega Veselega teatra.

Partizanski marš v počastitev desete obletnice JA je dosegel svoj namen le delno, to pa zaradi nediscipline rezervnih oficirjev, v celoti pa je ta bojni pohod uspel, zlasti še, ker so obvezniki predvojaške vzgoje spoznali način napadanja na sovražne postojanke, kjer so svoje vojaško znanje s pridom uporabili. Na splošno smemo trditi, da so člani Zveze borcev v Trbovljah in Hrastniku kakor tudi vsi ostali desetletnico JA dostojno počastili.

Slavko Pengov »Napad«

MLADINA OKRAJA TRBOVLJE V LETU 1951

Zgodovinsko zasedanje AVNOJ v Jajcu, predhodnika današnjega najvišjega zakonodajnega organa Ljudske skupščine FLRJ, je jasno in odločno pokazalo doma in v zunanjem svetu hotenje vse do leta 1941 teptanih in zaničevanih delovnih množic ter cilje v vsej domovini razplamtele ljudske revolucije. Zgodovinski revolucionarni sklepi, sprejeti leta 1943 v Jajcu, so plod odločnega vseljudskega odpora jugoslovanskih narodov proti kakršnemu koli hlapčevanju fašistični trozvezi in našim domačim izdajalcem. Nemajhen delež k uspehu tega vseljudskega odpora v osvobodilnih bojih je dala in doprinesla naša mladina, ki je v mračnih dneh leta 1941 pravilno razumela položaj in se odzvala pozivu avantgarde samo sebi prepuščenih ljudskih množic — naše Partije — ki je pozvala narode Jugoslavije na vsesplošen odpor proti zakletemu sovražniku človečanstva, svobode, kulture in napredka — nemškemu in italijanskemu fašizmu. Za brezprimerni heroizem naše mladine v borbi proti fašističnim osvajalcem in njihovim hlapcem je predsedstvo AVNOJ na predlog vrhovnega komandanta NOV in POJ, tovariša Tita, podelilo takratni zedinjeni Zvezi antifašistične mladine Jugoslavije, današnji LMJ, eno izmed najvišjih odlikovanj — »Red narodne osvoboditve«. Heroizmu naše mladine v osvobodilni vojni je sledilo po zmagi nad sovražnikom herojsko in nesebično prizadevanje mladine pri obnavljanju in graditvi v vojni opustošene domovine.

Tako je tudi leta 1951 mladina trboveljskega okraja stopila v tekmovanje, da počasti z njim desetletnico obstoja Osvobodilne fronte Slovenije. Pregled v tem tekmovanju sprejetih sklepov naših mladinskih osnovnih organizacij govori o obveznostih in sklepih tako glede dela organizacijskega značaja kakor tudi o delu in tekmovanju v produkciji ter o tekmovanju na kulturno-prosvetnem in fizkulturnem področju. Kvalitetno izdelane in sprejete obveznosti organizacijskega in proizvodnega značaja sta prevzela predvsem mladinska kolektiva rudnika Trbovlje-Hrastnik in trboveljske cementarne, kjer je kolektiv mladine rudnika napovedal tekmovanje vsej rudarski mladini LRS, medtem ko so mladinci cementarne tekmovali z mladinskimi kolektivi Industrije apna in cementa na Savi. Oba kolektiva sta izšla iz tega tekmovanja kot zmagovalca. Ko že govorimo o delu mladine v produkciji, naj omenimo še primer uspešnega tekmovanja mladinske brigade »Edija Vastiča« v Hrastniku, ki ji je tekmovalna komisija rudnika priznala v mesecu marcu med vsemi brigadami obeh rudnikov prvo mesto.

Krepko in uspešno se je mladina uveljavila tudi v predvolilni kampanji in na dan volitev v Ljudsko skupščino LRS. V prvem delu tekmovanja so se med osnovnimi organizacijami — zlasti izkazali mladinci jamskega obrata Kisovec, papirnice Radeče, Loke pri Zidanem mostu, Turja, dečjih jasli rudnika v Trbovljah in aktiv »Ivana Kešeta« v Bovškem. V drugem delu tekmovanja so pa bili najuspešnejši mladinski aktiv v trboveljski gimnaziji, aktiv zahodnega obrata in separacije na rudniku v Trbovljah, kmečki aktiv Senožeče, aktiv Radeče in mladinski aktiv rudarske kovinske šole v Trbovljah.

Številke: 3400 mladine na lastnih predvolilnih sestankih, 100-odstotna udeležba mladine na volitvah do 12. ure opoldne, ustanovitev 13 dramskih družin s preko 350 člani in 25 nastopi doma in na gostovanjih, 35 izletov s 1500 udeleženci, 6 novourejenih mladinskih sob, 32 fizkulturnih in šahovskih prireditev z nad 1500 sodelujoče mladine, 9578 prostovoljnih ur na raznih javnih delih v vrednosti 150.000 din, ustano-

(Nadaljevanje na 3. strani.)

DOGODKI PO SVETU *v preteklem tednu*

POLOŽAJ NA KOREJI

Po poročilih United Press ob koncu preteklega tedna je ob črti za ustavitev sovražnosti — mir. Kakor izgleda, je Združeno poveljstvo dalo nalog, naj se čete Združenih narodov vzdrže večjih akcij. Napadov kitajsko-severnokorejskih sil ni bilo, vendar so za razmejitveno črto priprave za nadaljevanje bojev. V zadnjih dneh so opazili na cestah Severne Koreje premikanje rekordnega števila kamionov — 9200 po številu. Med oficirji Združenega poveljstva prevladuje mnenje, da pomenijo ta premikanja priprave za primer, če bi razgovori obeh strank doživeli neuspeh.

Delegaciji obeh vojujočih se sil nista dosegli napredka v nadaljnjih razgovorih. Vprašanje zmanjšanja dovoza oboroženih sil in dovoljenje komisiji za premirje, da bi lahko prihajale v vse dele Koreje, je še vedno sporna točka obeh delegacij. Odposlanci Združenega poveljstva so izjavili, da ne morejo soglašati s predlogom generala Nam Ila o postopnem umiku vseh oboroženih sil.

Predsednik ZDA Truman je ponovno opozoril na škodljivost vsakega prenagljenega zmanjšanja naporov Združenih narodov v Koreji. Rekel je, sovražnosti niso ustavljene in ne more priti do tega, dokler ne bo podpisan sporazum o premirju. Naša naloga je, je dejal, da nadaljujemo naša prizadevanja, dokler ne bodo doseženi cilji Združenih narodov.

Generalna skupščina OZN v Parizu

Po vesteh iz Pariza minulo soboto je zastopnik SZ sprejel predlog Pakistana, Sirije in Iraka o ustanovitvi pododbora za razorožitev, v katerem naj bi pod predsedstvom predsednika Generalne skupščine delali zastopniki štirih velesil.

Kakor pravi Reuter, je Višinski na tej seji dejal, da je pripravljenost zahodnih sil za sporazum in omiljenje mednarodne napetosti le »navidezna«. Trdil je, da so oborožene sile SZ za polovico manjše od armad ZDA, Velike Britanije in Francije.

Za Višinskim je rekel ameriški delegat Jessup, da je Višinski napačno razumel ali napačno prikazal vse govore zahodnih zastopnikov; zahodne sile si bodo na vso moč prizadevale, da olajšajo delo razorožitvene komisije in upajo, da bo SZ delala skupaj z njimi za dosego sporazuma.

Na seji posebnega političnega pododbora so v razpravi o predlogu jugoslovanske resolucije govorili zastopniki raznih držav. Vsi so podprli jugoslovansko resolucijo. Delegat ZDA John Sherman Cooper je med drugim rekel, da pomenja akcija sovjetske vlade in njenih zaveznic, ki jih jugoslovanska vlada obtožuje sovražnih dejanj proti njej, neizpolnjevanje tistih najnujnejših običajev, ki jih določa Ustanovna listina OZN. Jugoslovanska obtožba navaja podatke o položaju, ki resno ogroža varnost na Balkanu in mednarodni mir.

Zastopniki Velike Britanije, Čileja, Grčije, Ekvadorja, Nove Zelandije in Francije so podprli jugoslovansko resolucijo in opozorili na napetost stanja, ki je nastalo zaradi napadalnega pritiska na FLRJ. Izrekli so priznanje konstruktivnemu stališču Jugoslavije, ki je predlagala zmerno in razumno resolucijo.

Pariški list »Populaire« piše o delu posebnega političnega odbora in pravi, da se jugoslovanskemu delegatu Milovanu Djilasu ni bilo treba veliko truditi, da bi dokazal sovražno ravnanje Rusov in njihovih satelitov proti Beogradu. List navaja, da je Djilas brez težav dokazal, da vzhodnoevropske države že tri leta in po ukazu moskovske vlade izvajajo močan pritisk na jugoslovanske narode. Ta pritisk, ki postaja vedno hujši, je po svojem sistematičnem značaju dejansko grožnja svetovnemu miru. V vsem tem času, pravi »Populaire«, se je Jugoslavija trudila, da bi sporna vprašanja uredila po diplomatski poti. Ko se ta list dotika govora sovjetskega delegata Soboljeva, poudarja, da je večina delegatov podprla jugoslovansko delegacijo.

Vojaški državni udar v Siriji

Po poročilu listov zadnjo soboto, je šef štaba sirske armade, polkovnik Šišakli izvršil pretečeno sredo državni udar in strmoglavil populistično vlado Marifa Davalibija. Po vesteh United Press je populistična stranka zasledovala politiko proti predlogu zahodnih velesil o ustanovitvi obrambe na Srednjem vzhodu. Prav tako je odstavljena vlada zastopala politiko navezovanja tesnejših odnošajev med arabskimi državami in sovjetskim blokom.

El Kuri, šef sirske delegacije na zasedanju Generalne skupščine OZN v Parizu, je izjavil, da ne pričakuje nobene spremembe v zunanji politiki svoje države. Prepričan je, da bo ostala sirska delegacija na zasedanju v Parizu nespremenjena.

Vloga volivcev pri delu ljudskega odbora prihaja vse bolj do izraza

(Z ZBOROV VOLIVCEV IN ZASEDANJA KLO HRASTNIK)

O delu ljudskega odbora v Hrastniku nismo prejeli poročil. Ko smo se pozanimali za življenje in delo volivcev in ljudskega odbora v hrastniški dolini, smo ugotovili, da izvajajo tamkaj številne naloge, prav tako pa so v teku razne spremembe in pripravljajo se načrti za delo v prihodnjem letu; vzporedno s tem pa obravnavajo v tem kraju vprašanje, kako približati delo ljudskega odbora volivcem in kako vključiti volivce v delo ljudskega odbora aktivneje.

Ta ljudski odbor ima vse razumevanje za vključitev volivcev v to delo. Takšno sodelovanje se ustvarja s prirejanjem zborov volivcev ter s številnimi komisijami in sveti državljanov pri ljudskih odborih.

Zbori volivcev so v Hrastniku dobro pripravljeni in so zadovoljivi tudi po vsebini. Prireditelji teh zborov težijo za tem, da volivci povedo svoje mnenje o delu posameznih ljudskih odbornikov in ljudskega odbora v celoti in to kar najsproščeneje in kritično. Na zborih se obravnavajo tudi vprašanja dela v državnih gospodarskih podjetjih. Na dveh zborih volivcev, ki so bili v zgornjem in spodnjem Hrastniku, so volivci iznesli razna aktualna vprašanja, ki jih teže, grajali pa tudi delo posameznih odbornikov in svetov.

Po poročilu predsednika in tajnika o delu ljudskega odbora v Hrastniku so številni volivci naglasili, da je treba posvetiti večjo skrb hrastniški cesti; tukaj je bila iznesena kritika, da za to delo odgovorni ljudje niso napravili ničesar za zboljšanje ceste; padle so tudi kritične opazke na račun CE-GRAD-a, da skrbi za cesto premalo. Volivci so nadalje grajali cestno razsvetljavo in zahtevali ureditev tega vprašanja.

Na dnevnem redu je bilo tudi stanje v gospodarskih podjetjih in vprašanje preskrbe Hrastnika, kjer so volivci sprejeli razne sklepe.

Tudi na zboru volivcev na rudniku so obravnavali razna tekoča vprašanja. Dotaknili so se neaktivnih odbornikov, pri čemer je bilo izrečeno mnenje, da bo treba kandidate za ljudski odbor pri prihodnjih volitvah skrbneje izbirati. Ne sme se več zgoditi, da je nekatere odbornike še na zasedanje ljudskega odbora težko dobiti, kaj šele, da bi posvečali težnjam volivcev potrebno skrb. Tako so grajali delo odbornika v VII. volivni enoti ki ne prihaja na zasedanje odbora, še manj pa, da bi skrbel za svoje volivce. Ti so upravičeno zaskrbljeni. Izrazili so se, da je sklicanje volivcev v tej volivni enoti nujno potrebno, da odborniki poročajo o svojem delu.

Pri obravnavi vprašanja preskrbe prebivalstva s krompirjem so volivci grajali to delo. Poimensko so navedli člane potrošniškega sveta, ki ne skrbe za ustrezno delo sveta in se tudi ne shajajo. In prav zaradi te nedelavnosti in brezbrižnosti je prišlo pri prodaji krompirja do velikih nepravilnosti. Nekateri so si zamogli nakupiti velike množine krompirja, niso pa pomislili na druge, ki ga niso dobili niti za najnujnejše potrebe.

Na zboru so razpravljali tudi o gradnji nove ceste skozi Hrastnik, govorili nadalje o bodoči preskrbi upokojencev ter kritično ocenili poslovanje državnih gospodarskih podjetij. Prav tako so obravnavali delo na šoli. Volivci so zahtevali, da pridejo vsa iznešena vprašanja na dnevni red na zasedanju ljudskega odbora.

V petek, 23. novembra, je zasedal ljudski odbor v Hrastniku. Če izvzamemo nekatere odbornike, ki svojih nalog ne vrše, lahko rečemo, da ostali odborniki res predstavljajo v odboru ljudsko voljo, saj so že pred tem zasedanjem razpravljali z volivci o njihovih težnjah, prav tako pa tudi o bodočem delu in nalogah ljudskega odbora. Že več dni pred zasedanjem je bilo precej debate o tem. Po gospodarsko-političnem referatu predsednika ljudskega odbora tov. Franca Krežeta in poročilu izvršnega odbora, ki ga je prebral tajnik ljudskega odbora tovariš Tone Klemen, se je razvila obširna razprava. V njej so se odborniki dotaknili obeh poročil, iz katerih je razvidno, da je ljudski odbor kljub pomanjkljivostim v svojem delu napravil vendar precejšen korak naprej.

Da se uredi vprašanje preskrbe hrastniškega prebivalstva, je bil že na zadnjem zasedanju storjen sklep o reorganizaciji državnih gospodarskih podjetij: v Hrastniku so ustanovili trgovsko-gostinsko podjetje, kateremu je od njegove ustanovitve do danes uspelo preskrbeti prebivalstvu zadostne količine mesa, mesnih izdelkov, mleka in še drugih živil in potrebščin z izjemo krompirja, za čigar preskrbo pa se podjetje še nadalje trudi.

Tudi oskrba in postrežba v gostinskih obratih je mnogo boljša. Iz računskih zaključkov je razvidno, da so vsa podjetja aktivna. Kritično pa so na tem zasedanju ocenili delo obrtno-storitvenih podjetij; nekaj je neaktivnih, za kar je odgovorna dosedanja uprava teh podjetij. V zvezi s sklepom, sprejetim že na zadnjem zasedanju, in v zvezi z bojem proti šušmarstvu je bilo v tem pogledu že nekaj storjeno, vendar premalo. Odborniki se vprašujejo, zakaj v Ljudski oblačilnici ni dela, čeprav v Hrastniku ni druge šivilske obrti, je pa tamkaj okrog 6000 prebivalcev. Sprejeli so sklep, da se glede zatiranja šušmarstva store ostrejši koraki.

Pri razpravi o delu obrtno-storitvenih in komunalnih podjetij so spričo prehoda na nov finančni sistem in gospodarjenje v podjetjih, ki jih vodijo sedaj delovni aktivi sami, napravili sklep da se dosedanja uprava obrtno-storitvenih in komunalnih podjetij razpusti, da pa se ta podjetja pod nadzorstvom IO KLO upravljajo sama. Ustanove komunalnega značaja bo vodil v bodoče ljudski odbor sam.

Na zasedanju so sprejeli tudi odločbe o odpravi nekaterih manj pomembnih podjetij, ustanovili pa so v Hrastniku podjetje »Remont«, ki naj skrbi za razna popravljalna dela zidarske, ključavničarske, mizarske in pleskarske stroke. Poleg tega se priključi k trgovsko-gostinskemu podjetju pet trgovskih poslovalnic bivšega Okrajnega magazina.

V nadaljnji živahni razpravi so odborniki iznašali težnje volivcev in volivnih enot. Tukaj je bilo opaziti, da nekateri odborniki prav dobro razumejo svoje naloge. Tako se je odbornik tov. Tone Sihur, ki ga lahko štejejo med najboljše, upravičeno vpraševal, zakaj pri gradnji novih stanovanjskih hiš v steklarni niso mislili na dohod k hišam. Dohod je zelo težaven, kajti treba se je umikati železniškim vagonom. Tudi ostali odborniki so iznesli razna vprašanja; tako so govorili o potrebi preskrbe zadostnih količin pitne vode, o popravilu cest in gradnji novih cest. Razpravljali so tudi o nekaterih kmetijskih vprašanjih, med njimi o uničevanju sadnih in drugih škodljivcev, zlasti pa o zatiranju koloradskega hrošča, ki se je pojavil tudi v Hrastniku. Storjeni so bili potrebni sklepi.

Ko so govorili o odpravi nekaterih obveznih odkupov in o odkupu žit, so ugotovili, da je odkup žitaric izpolnjen stoodstotno, tako da je KLO Hrastnik v tem pogledu med najboljšimi v okraju.

Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje vplačevanja davkov. Davki so dobro izterjani, za kar gre zahvala nekaterim aktivistom, tako na primer Jožetu Zoretu, Antonu Bevcu, Hajniju Medvedu, Stanku Kobarju in še drugim, ki so pripomogli, da je bila dohodnina pravočasno vplačana, s čimer se je KLO Hrastnik uvrstil v okraju med prve.

Živahna je bila prav tako razprava o skrbstvu za šole, v katero so posegali upravitelj osnovne šole in šole učencev v gospodarstvu, ravnatelj gimnazije in še drugi. Nadalje so obravnavali socialno skrbstvo, kulturnoprosvetno delo, komunalno dejavnost itd. Sklenili so, da se pošlje pismena zahvala tov. Francu Rotarju, ki je s svojim neutrudnim delom pripomogel, da so glavna dela na Zadružnem domu v Praprotnem opravljena, tako da so ta dom ob Dnevu republike lahko že izročili svojemu namenu. Sklenili so nadalje, da se pismeno pohvali postaja Ljudske milice za njeno požrtvovalno delo.

V razgovoru o bodočem delu ljudskega odbora v Hrastniku in o nadaljnji aktivizaciji volivcev za delo pri ljudskem odboru so ugotovili, da so dosedanji sveti zelo delavni. Ti sveti so posamezna vprašanja reševali celo bolje kot izvršni odbor; v diskusiji o bodoči ureditvi ljudskega odbora so dejanski položaj pravilno ocenili in predlagali, naj se ti sveti v bodočem ljudskem odboru še bolj okrepijo, prav tako pa naj se na ljudski odbor in na svete prenese dosedanje delo izvršnega odbora. Ob tej priliki so se odborniki vpraševali, če bo po novi ureditvi ljudskih odborov še potreben obstoj izvršnega odbora. Mnenja so, da bo v tem pravcu potrebno še nadaljnje delo in prenašanje nalog na ljudski odbor in volivce.

Po izčrpni, vsestranski razpravi so na tem zasedanju izdali še odločbo glede zaščite poslopij pred letalskimi napadi, odločbo o čuvanju državne, zadružne in zasebne lastnine ter odločbo o vzdrževanju reda in čistoče v naseljih in okolici stanovanjskih zgradb. Sprejeli so še nekatere odločbe za pospešitev dela ljudskega odbora.

Ob zaključku so resumirali vse sklepe, ki so bili sprejeti že med diskusijo. Vsi ti sklepi predstavljajo delovni načrt ljudskega odbora do njegovega prihodnjega zasedanja.

Na koncu se je oglasil k besedi še član IO OLO Trbovlje tov. Alojz Korimšek. Ta je med drugim pripomnil, da je iz poročil, diskusije in sklepov spoznal, da KLO Hrastnik pravilno razume naloge, ki mu jih je zaupalo ljudstvo, potrebno pa je seveda, da odbor svoje delo še pomnoži. Ko je tov. Korimšek govoril še o nalogah ljudskega odbora glede preskrbe prebivalstva in o nadaljnjem delu, je ljudskim odbornikom k doseženim uspehom čestital.

T. K.

...in doma

Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je odlikoval tovariša Tita, Mošo Pijada in Borisa Kidriča

Ob praznovanju letošnjega državnega praznika, 29. novembra, je Prezidij Ljudske skupščine FLRJ odlikoval z Redom junaka socialističnega dela predsednika zvezne vlade maršala Jugoslavije Josipa Broz-Tita, podpredsednika Prezidija Ljudske skupščine FLRJ Mošo Pijada in predsednika Gospodarskega sveta vlade FLRJ Borisa Kidriča. Odlikovanje jim je izročil predsednik Prezidija Ljudske skupščine FLRJ dr. Ivan Ribar na slavnostni seji Prezidija dne 29. novembra.

Maršal Tito je dobil to visoko odlikovanje za neutrudno delo in izredne zasluge v vodstvu borbe naših narodov pri graditvi socializma in krepitvi neodvisnosti, ugleda in moči FLRJ; za dolgoletno in neutrudno revolucionarno delo za osvoboditev delavskega razreda in delovnega ljudstva ter izredni osebni prispevek v borbi za ustvaritev neodvisnosti ter demokratični in socialistični razvoj države je bil odlikovan Moša Pijade, medtem ko je Boris Kidrič prejel to visoko priznanje za izkazane delovne zmage pri vodstvu gospodarske dejavnosti pri graditvi socializma ter krepitvi moči in ugleda FLRJ.

Milijardni prihranek potrošnikov

Kakor znano, je zvezna vlada odredila, da morajo vsa državna trgovska podjetja na drobno znižati maloprodajne cene tekstilnemu blagu za 15 %, izdelkom iz polivinila za 20 %, cene vinu za 25 %, suhomesnim izdelkom za 15 %, čokoladi in čokoladnim bonbonom za 10 %. Znižanje cen predstavlja za potrošnike letni prihranek 34,4 milijarde dinarjev.

Mladinska proga Doboj—Banjaluka

Dela na mladinski progi Doboj-Banjaluka se bližajo koncu. Do 20. decembra, ko bo predvideno stekel prvi vlak, bo dograjeno vse razen predorov Ljeskove Vode in Tromedja. Za nadaljevanje še potrebnih del se je priglasilo okrog 100 novih mladinskih brigad, priglašajo se pa še vedno nadaljnji prostovoljci.

Slika prikazuje tri poštne znamke, ki jih je izdala OZN. Posvečene so tej mednarodni zvezi; prva za 2 centa predstavlja mir, pravico in varnost. V sredini je znamka za 5 centov, ki pomenja organizacijo UNICEF; na znamki je roka odraslega, ki drži otroško ročico, in je simbol mednarodne pomoči prizadetim otrokom. Tretja znamka predstavlja palačo tajništva OZN v New Yorku; njena vrednost znaša 50 centov. Prvi dve znamki sta tiskani v modrem, zadnja pa v zelenem; napisi so v angleškem, francoskem, ruskem, španskem in kitajskem jeziku.

Izgubil sem osebno izkaznico številka F-0723210/990. Proglašam jo za neveljavno.
Stane Šenkiš, Trbovlje.

Adolf Stark:

MODRI ABDULAH

Povest iz Orienta

»Poslal sem pote, Abdulah,« je začel veliki kalif, »da razsodiš o nekem sporu, kjer ne moremo najti resnice ne jaz ne moji svetovalci. Pomagaj mi! Pravijo, da si modrijan. Pokaži, da res zaslužiš to ime!«

In Abdulah se je priklonil, da se je s čelom dotaknil tal.

»Veliki poglavar vseh pravovernih, kaj je človeška modrost? Ladja na morju je, sama sebi prepuščena, puščica, izstreljena brez cilja, semensko zrno v vetru. Če je Alahova volja, pošlje pih vetra in glej: ladja bo prebredla valove in prišla v mirni pristan, puščica bo zadela svoj cilj in seme bo našlo zemljo, v kateri bo pognalo korenine in vzkililo. Vsa človeška modrost je Alahov dih! Pri Alahu je vse naše znanje, vsa naša modrost in pravičnost. Ljudje pa smo slepi in gluhi!«

»Govoriš, Abdulah, kakor se spodobi modrijanu; samo bedaki so prepričani, da nekaj vedo. Sedaj pa poslušaj, Abdulah, kaj se je zgodilo:

Sinoči je v Bagdadu spet izbruhnil požar. Z okna svoje palače sem videl, kako so švignili plameni kvišku, kako se je dvigal dim v nebo. Hitro sem poslal na pogorišče vojščake svoje telesne straže, da zavarujejo nesrečnim pogorelcem iz plamenov oteto lastnino, da ne bi zamogli hudobni, brezvestni ljudje oropati teh nesrečnikov, ki jih je divjanje strašnih elementov tako hudo prizadelo. Potožili so mi, da so hudobni, pohlepni ljudje izkoristili zmedo na pogorišču, kradli so in ropali! Da, še več: celo taki ljudje so na svetu, ki prav zaradi tega delajo strašne požige.

Tokrat so zgorele tri hiše: palača juvelirja Hasana, hiša pisarja Kelima in mala koča ubožaka Alija. Danes zjutraj sem poklical vse tri nesrečne pogorelce v svojo palačo, da jim pošteno vrnem njihovo lastnino, ki so jo moji zvesti vojaki shranili v moji palači. Ko so si delili svojo lastnino, je potekalo vse gladko, nobenega prepira ni bilo med njimi za to in ono, kajti vsi trije izgledajo, da so pošteni in spodobni ljudje. Toda, Abdulah, kako prav govori modrijan, ki pravi, da preži v lepem ženskem telesu hudi duh, ki omami in zapelje celo največje poštenjake! Poleg blaga so moji zvesti vojščaki pripeljali s pogorišča tudi mlado žensko, ki so jo rešili iz strašnih plamenov, žensko, ki je lepa in ljubka kot sonce, in vitka kot gazela. In glej, Abdulah: vsi trije, ki so pri blagu vedeli, kaj je njihovo, da sem bil kar vesel njihove poštenosti, so možje postali lažnivci zaradi lepe ženske; vsaj dva od njih lažeta, ne govorita resnice, kajti vsi trije trdijo, da je ta ženska njihova zakonska žena.

Lahko bi žensko vprašal sam, kdo je njen zakonski mož, toda kdo naj veruje ženski besedi? Hasan je bogat, Kelim moder in spoštovan, ubogi, revni Ali pa močan in lep mož. Kako naj vem, če ni hudi duh zapeljal žensko, da laže, ali iz pohlepa po bogastvu, častihlepja ali pa strasti po čutnih nasladah? Kdor verjame ženskim besedam, zida hišo na pesek! Ali imam prav, Abdulah?

»Da, pravično govoriš, poglavar vseh pravovernih! Celo pri možu so besede laž, neresnica, kadar mu želja po denarju, po časti ali pa po ljubezenskem uživanju zasenči pamet in razsodnost. Koliko bolj še pri ženski, ki nima duše, ki je otrok, ki ne ve, kaj je resnica in kaj ni!«

»Kako naj torej razsodim, Abdulah? Vsi trije možje trdijo eno in isto, vsak pravi, da je ta ženska njegova zakonska žena. Nobenega moža ne morem poklicati za pričo, ker pač še ni videlo nobeno drugo moško oko te ženske, kakor se to verniku spodobi. In vendar moram izreči razsodbo Abdulah, ti, ki živiš v milosti Alaha, razsodi!«

»Poskusiti hočem, visoki poglavar vseh pravovernih! Ali je ta ženska v tvoji palači? Če je, odloči takoj, da jo pripeljejo. Možje pa naj medtem čakajo v tvojih sobanah na razsodbo. Dovoli mi še, da pošljem po razne stvari, ki jih potrebujem za izvršitev tvojega naročila.«

»Smeš ukazovati — in Alah naj je s teboj!«

Čez nekaj časa se je stari Abdulah spet prikazal; na hrbtu je nosil težak sveženj spisov, v roki pa je nosil skrinjico, ki je je postavil pred žensko, zastrto s pajčolanom.

»Rešiti moram še razne spise, dragi moj otrok,« je nagovoril dobrohotno Abdulah mlado žensko. »Ti pa se medtem časom zahavaj z gledanjem nakita v tej skrinjici. Znano mi je, da ženske ljubijo nakit in bisere.«

In Abdulah se je zatopil v svoje spise — mlada ženska pa je medtem sprva plaho, potem pa, ko je videla, da je nihče ne gleda, je vedno drzneje šarila po skrinjici; radovedno in samodopadljivo je jemala na kit za nakitom iz nje. Preizkušala je nakit na sebi in se nečimrno in dopadljivo gledala v ogledalu.

»Lepa Fatima,« je nagovoril spet Abdulah čez nekaj časa, »ali si tako ljubezniva in mi pomagaš: vzemi te papirje in mi iz njih poišči neki list, ki so na njem napisani izreki Temana. List boš lahko spoznala po finem pergamentu, po krasni pisavi in po tem, da so črke pisane s tušem in ne s tinto.«

Nevoljno se je lepa Fatima ločila od nakita. Začela je listati po papirjih. Večkrat jih je premetala, potem pa rekla Abdulahu plaho, boječe: »Ne huduj se nad menoj, gospod, ker lista, ki ga želiš, ne morem najti.«

»Dobro, nič hudega, hvala ti lepa! Sam bom poiskal papir!« In spet se je Abdulah zamislil v svoje spise, ženska pa se je vrnila k nakitu; najmanj desetkrat si je pomerila zlati pas, ki je imel z biseri okrašeno zaponko. Ta pas ji je bil od vsega nakita najbolj všeč.

Čez nekaj časa je Abdulah zložil vse spise na kup in jih začel vezati v sveženj, ali vsaj poskušal je, da jih zveže. Pri tem delu pa se je pokazal tako nespretnega, da je vsakokrat, kadar je hotel sveženj vzdigniti, vozel popustil, papirji pa so mu zleteli po tleh. Končno je tudi ženska opazila njegovo brezupno prizadevanje: vsa srečna, da mu more pomagati, priskoči k Abdulahu in začne zbirati papirje; z neverjetno spretnostjo in lahkoto jih je povezala v sveženj, jih z vrvico omotala in napravila vozel. Nato pa si je to precej težko breme urno in lahkotno naložila na ramo in vprašala:

»Kam naj nesem te papirje, gospod?«

»Prav lepa ti hvala, dragi otrok! Kar pusti!« In Abdulah pristopi k ženski in ji vzame breme z rame, nato pa se obrne k služnju, ki je stal pri vratih: »Sporoči poglavarju vseh pravovernih, naj takoj pošlje po vse tri može. Pripravljen sem, da izrečem sodbo!«

Pred prestolom velikega kalifa so že stali vsi trije možje, ko je vstopil Abdulah, z njim pa s pajčolanom zakrita ženska. Počasi je šel k tem možem, nato pa se spet obrnil, prijel za roko lepo Fatimo in je peljal k Aliju rekoč: »Ali, vzemi svojo ženo in pojdi z njo domov! Odpusti obema ostalima, ki sta ti jo hotela vzeti! Spomni se, da je odpuščanje najlepša zahvala vsemogočnemu Alahu, ki mi je razsvetlil pamet, da sem spoznal resnico.«

Ob teh besedah sta juvelir in pisar padla na kolena in vzdignila roke k velikemu kalifu, naj bo usmiljen z njima in naj jima odpusti. Abdulah pa je nadaljeval:

»Poslušaj me, veliki poglavar vseh pravovernih, kako sem prišel do svoje razsodbe, potem pa odloči, če imam prav! Ti, poglavar vseh pravovernih, si prej dejal, da je ženska kot otrok. Ko si izgovoril te besede, sem začutil iz tvojih ust Alahov dih. Ali si že kdaj opazoval otroka pri igri? Če si ga, potem si videl, kako otrok posnema svojega očeta. Kakor v igri se otrok tudi pri delu uči od svojega očeta. Nikdar ne bo otrok pisarja vedel, kaj se godi pri juvelirju ali pa obratno. Mladi ženski sem prinesel najprej skrinjico z nakitom; lepe reči so skrbno urejene v njej, ki jih izdelujejo Franki, prekrasne za nevedne ljudi, za poznavalca pa so brez vrednosti, kajti vsi ti biseri so čisto navadno brušeno steklo, zlato pa je ponarejeno. Med ves ta ničvreden nakit sem pa položil najdražji prstan iz tvoje zakladnice, veliki kalif, — tisti preprosti prstan z rdečim natordečim biserom, ki je vreden kraljestva. Ženska ni opazila tega dragocenega prstana, pač pa je šarila z rokami po ničvrednem nakitu. Takoj sem si bil na jasnem, da ta ženska ni žena juvelirja, kajti če bi bila, bi se pri svojemu možu zanesljivo naučila, da loči pristen nakit od ponarejenega.

Potem sem jo prosil, naj mi med svojim papirja poišče neki pergamentni list; spoznati bi ga morala po finosti pergamenta in po krasni pisavi s tušem. In vprašal sem se, ko ženska ni našla tega lista: ali ženska pisarja, ki mora pripravljati možu pergament, ki mu mora prirezovati peresa in mu pripravljati tinto, ne razloči tinte od tuša? Takoj sem vedel, da tudi Kelim ni govoril resnice.

Toda vsemogočni Alah mi je pomagal, da sem premagal še zadnji dvom: ko sem se pri vezanju spisov pokazal nerodnega, mi je ženska takoj priskočila na pomoč. Spretno mi je zvezala vse papirje. Prav tako je ženska to precej težko breme z lahkoto vzdignila na ramo, kot zna to le težak. Ali naj se tega nauči žena juvelirja ali pa pisarja? Tako sem spoznal, da je ženska zakonska žena Alija.«

In veliki kalif je zaukazal, da se ta razsodba vpiše v zlato knjigo, na čast modremu Abdulahu in v slavo vsemogočnemu Alahu, ki s svojim dihom vodi ladjo v varen pristan, puščico, da zadene svoj cilj, in ki skrbi za semensko zrno na polju.

Z OBČNIH ZBOROV NAŠIH KULTURNIH DRUŠTEV

Začetek nove sezone v Radečah

Stopamo v novo sezono kulturno-prosvetnega dela, na katero smo se v Radečah dobro pripravili. Občni zbori SKUD »Ivana Cankarja« kakor tudi vseh njegovih odsekov so bili uspešno zaključeni. Novoizvoljeni odbori so nam porok, da bo kulturno-prosvetno delo in življenje v Radečah napredovalo kot doslej iz leta v leto, kar dokazujejo že mnoga priznanja od IO LP okraja Trbovlje in LP Slovenije v Ljubljani.

Na občnem zboru SKUD, ki je bil 22. novembra, je bilo prikazano vse njegovo delo in uspehi, pa tudi težave, s katerimi se morajo ubodati kulturno-prosvetni delavci v Radečah. Največ dela v preteklem delovnem letu je pač opravilo sindikalno gledališče, zlasti pri kulturni reviji ob 10. obletnici OF Slovenije, lahko pa bi napravilo še mnogo več. Najuspešnejša pa je bila Ljudska univerza, ki je kot prva v okraju prejela priznanje in nagrado 8000 din od LP Slovenije v Ljubljani.

Novo delovno leto je začelo sindikalno gledališče s premiero Cankarjeve farse »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, ki jo je uprizorilo dne 29. novembra zvečer v proslavo Dneva republike. Na to uprizoritev se je gledališče vestno in skrbno pripravilo pod vodstvom izkušenega režiserja Ivana Pešca st. Igro so ponovili v soboto, 1. decembra zvečer in v nedeljo, 2. decembra popoldne. Pri predstavah je sodelovala jazz godba »Marjana Nemca«.

V decembru se nam obeta še premiera veseloigre »Zadrega nad zadrego« ter koncert mešanega pevskega zbora. Mladinski oder se nam bo v tej sezoni predstavil z igro »Mojca« in to kmalu po Novem letu. V okviru mladinskega odra se snuje tudi lutkovno gledališče in obetajo nam, da bomo kmalu videli uspehe, kar bo zlasti razveselilo naše malčke.

Tudi Ljudska univerza bo ta mesec začela spet z rednimi predavanji. Težave pa so nastopile v delovanju godbe na pihala predvsem zaradi odhoda petih članov k vojakom, pa tudi zaradi nepotrebnih trenj v vodstvu, kar je za nekaj časa njeno delovanje zavrlo. Izgleda pa, da se bodo razmere kmalu uredile in da bo godba postala spet aktivna.

Tako vidimo, da je kulturno-prosvetno delo v Radečah zajela velika razgibanost, in upajmo, da bo tako tudi ostalo ter bo naše kulturno življenje šlo po poti, ki jo je hodilo doslej — to je vedno naprej in navzgor.

V. M.

Občni zbor Delavske godbe v Trbovljah

Pred kratkim je tudi rudarska godba v Trbovljah na občnem zboru pregledala svoje delo v tem letu.

V okrašeni lastni glasbeni dvorani se je zbralo 38 godbenikov, ki so po poročilu predsednika in tajnika obravnavali vse dobre in slabe strani svoje godbe v minuli delovni sezoni.

Občni zbor je pozdravil tudi zastopnik IO Ljudske prosvete okraja Trbovlje, nadalje delegata SKUD »Lojze Hohkraut« in okrajnega Sindikalnega sveta. Vsi trije govorniki so naglašali potrebo vzgoje mladega godbenega kadra, ki mu bo moral novi odbor posvetiti večjo pažnjo kot doslej.

Kljub raznim težavam, s katerimi se je tudi ta godba ubadala skozi vse leto, zaznamuje njen kolektiv vendar lepe uspehe. Pod skrbnim vodstvom njenega dirigenta tov. Toneta Hudarina se godba spopolnjuje strokovno ter hoče ostati na nivoju, na katerem je že bila in je še. Vsi godbeniki so na občnem zboru sklenili, da bodo vlagali ves svoj trud v procvit glasbene dejavnosti ter hočejo nositi naslov državnega prvaka tudi v nadalje.

Ta godba na pihala šteje trenutno 38 aktivnih članov; v teku leta je imela dva redna letna koncerta, sedem propagandnih koncertov pa izven okraja; sodelovala je na 22 proslavah in raznih drugih prireditvah, nadalje pri 75 pogrebih. V vsem letu je imela 75 vaj.

Razen izpopolnjevanja v glasbeni umetnosti so člani te godbe pomagali v svojem prostem času pri razširitvi in tlakovanju trboveljske glavne ceste in drugod.

Delavski godbi v Trbovljah želimo mnogo uspeha v njenem nadaljnjem delu in širjenju glasbene dejavnosti v našem okraju, pripominjamo pa, da si prebivalstvo Trbovelj želi več promenadnih koncertov, ki naj bi jih ta priljubljena godba prirejala tudi v prihodnje na trgu na Vodah in v Zgornjih Trbovljah, tu in tam pa morda še v večjih stanovanjskih kolonijah.

Ljudska univerza v Zagorju

V petek, 23. novembra, so imeli v okviru Ljudske univerze v Zagorju že drugo predavanje. Predaval je inž. Ivo Pust o vtisih iz Zahodne Nemčije, kjer je kot član trgovinske delegacije prebil poldrugo leto. Svojo poljudno in zelo zanimivo predavanje je inženir Pust dopolnil z lepimi skioptičnimi slikami. Govoril je o industriji in življenju ljudi v Zahodni in Vzhodni Nemčiji, omenil je tudi Avstrijo, ter prav nazorno orisal vse gospodarske probleme, ki so nastali v teh deželah po drugi svetovni vojni.

S tega nad dve uri trajajočega predavanja je vsak poslušalec nekaj odnesel, bodisi da je poglobil svoje znaje v geografiji ali pa o prometu, o alpinistiki, industriji itd.

Za predavanje je vladalo veliko zanimanje, saj ga je obiskalo okrog 300 ljudi, med njimi tudi mnogo mladine. Lahko rečemo, da je Ljudska univerza v Zagorju v pogledu obiska predavanj že prebila led in da bodo tudi prihodnja predavanja dobro obiskana.

Naslednje predavanje bo v petek, 7. decembra, o temi »Zgodovina in razvoj Zagorja«.

IZUD »PARTIZANSKI VRH« JE POLOŽIL OBRAČUN SVOJEGA DELA

Tretji občni zbor IZUD »Partizanski vrh« je v zadnjih dneh pokazal, da tudi na Partizanskem vrhu kulturno delo poteka uspešno, čeprav se borijo s težavami, ker nimajo tamkaj še svoje dvorane. Občnega zbora se je udeležilo 25 članov in članic.

Iz poročil je bilo razvidno, da se je to društvo v teku leta povečalo za 10 članov, tako da imajo sedaj 37 aktivnih članov. Člani društva so se redno shajali na svojih sestankih ter so med letom priredili eno gledališko igro, sodelovali pa tudi pri raznih proslavah. Člani društva so priredili nadalje tekmo koscev in pomagali pri elektrifikaciji kraja. Med letom so napravili popis vseh, ki so od osvoboditve dalje delovali pri gledališkem delu in delajo tudi sedaj v dramskem odseku IZUD.

Gledališka družina je v zadnji zimi naštudirala zgodovinsko igro »Gamberška kronika«, ki jo je igrala trikrat, in sicer v Čečah, Kotredežu in St. Jurju ob Taboru. Meseca julija je društvo priredilo tekmo koscev in več skupnih izletov za utrditev tovarištva in skupnosti. Člani so pomagali s prostovoljnim delom vdovi umrlega člana društva tov. Torija. Knjižnica ima trenutno 71 knjig, sklenili so pa, da jo spopolnijo in preuredijo.

Pri volitvah je bil ponovno izbran za predsednika društva Ivan Bokal. Izvolili so tudi delegata za okrajno skupščino Ljudske prosvete. Sklepi občnega zbora kažejo, da ima mlado društvo voljo za nadaljnje delo. Kakor že rečeno, bodo izpopolnili svojo knjižnico, razširili pa tudi krog bralcev. Naučili se bodo najmanj dve igri, s katerimi bodo gostovali v Kotredežu, Čečah in na Kleku. Da bodo z igrami lahko nastopili tudi doma, bodo med zimo in v zgodnji spomladi uredili dvorano v spodnjih prostorih šolske stavbe.

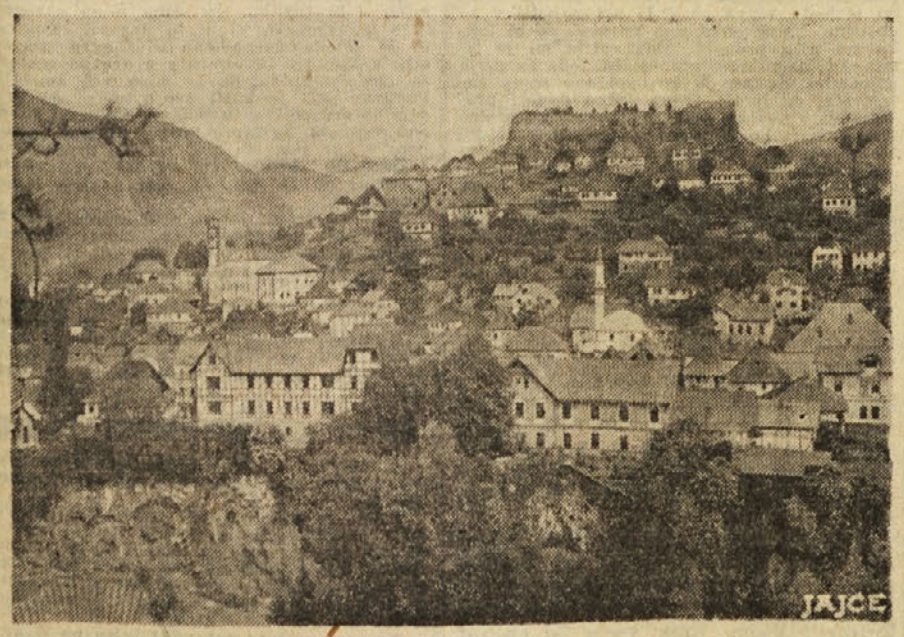

Jajce, kjer je bilo II. zasedanje AVNOJ

PIŠEJO NAM...

Kljub vztrajni borbi tudi v novembru rudarjem ni uspelo doseči plana

Trboveljski in hrastniški rudarji so si v minulem mesecu mnogo prizadevali, da dosežejo mesečni plan svojega rudnika, vendar jim to ni uspelo stoodstotno. Kako neomajna in trdna je bila volja rudarjev za izvojevanje zmage, vidimo iz tega, da se je velika večina rudarjev odzvala delu za izpolnitev svoje proizvodne naloge tudi 29. in 30. novembra, to pa zlasti zaradi tega, da zadostijo potrebam premoga našim železnicam in tovarnam.

Mesečni plan je kolektiv rudnika Trbovlje-Hrastnik izpolnil z 99,6 odstotka.

Med posmeznimi rudniškimi obrati je bila v novembru najboljša jama Ojstro, ki je opravila svoj plan s 114,2 odstotka, za njo pa jama Hrastnik s 109,4 odstotka, nato vzhodni obrat s 103,3 odstotka, medtem ko je zahodni obrat dosegel v proizvodnji le 97,3 odstotka, dnevni kop pa 66,1 odst., in to zaradi tega, ker je plazovje pokrilo pripravljene odkopne kraje in zavrlo tudi odvoz premoga.

Obe hrastniški jami sta v minulem mesecu s produkcijo premoga izredno dobro odrezali, kar je zelo razveseljivo.

Trboveljski in hrastniški rudarji so te dni začeli bitko za dosego plana v zadnjem mesecu letošnjega leta. Trdno so odločeni, da tudi letošnje plansko leto zmagovito zaključijo.

AFŽ V ZAGORJU V TEKMOVANJU ZA 10-LETNICO JA

Organizacija AFŽ v Zagorju bi bila lahko mnogo boljša, če bi se vključile v delo starejše članice, ki so bile v minulih letih delavne in požrtvovalne. To smo slišali na seji mestnega odbora AFŽ, kjer so kritično presodili delo organizacije v tekmovanju.

Čeprav je število članic, ki delajo, majhno, imajo vendarle lepe uspehe; te članice so se zlasti odlikovale pri volitvah v terenske odbore OF ter je v veliki meri zasluga žen, da so bili občni zbori dobro obiskani.

Pa tudi v drugih akcijah ne zaostajajo; za praznik 29. novembra so obdarile socialno ogrožene starke in starčke, ki so jih po večini obiskale na domu.

V kratkem bodo priredile šivilj ki in kuharski tečaj, pripravljajo se pa tudi že na Novoletno jelko, ki naj bi predstavljala družinski praznik, kjer bodo obdarili otroke od treh let starosti naprej. Za to prireditev nameravajo priskrbeti tudi kak primeren film.

MLADINA OKRAJA TRBOVLJE V LETU 1951

(Nadaljevanje s 1. strani)

vitev 6 društev Ljudske tehnike, nad 80 slovesnih sestankov, na katerih se je mladina seznanjala z zgodovino in vlogo Osvobodilne fronte. Ti podatki nam služijo o politični aktivnosti in zrelosti mladine. Tekmovanje v počastitev 10. obletnice OF je bilo zaključeno z okrajnim mladinskim taborom pod Partizanskim vrhom s kulturnim programom in razglasitvijo uspehov tekmovanja. Za zavzemanje in uspehe v tem tekmovanju je dobila mladina trboveljskega okraja vse priznanje in pohvalno pismo CK LMS kot eni izmed najboljših organizacij LM Slovenije.

Po uspešno končanem tekmovanju na čast desetletnice OF je mladina okraja Trbovlje stopila v tekmovanje v počastitev dneva vstaje slovenskega naroda, 22. julija 1941; prvi del tega tekmovanja je bil posvečen 59. obletnici rojstva maršala Tita, ki jo je mladina počastila z organizacijo Titove štafete in z vpoznanjem življenja in dela maršala Tita v blaginjo jugoslovanskih narodov. Bilo je 36 slovesnih sestankov z okrog 2000 navzočih mladincev. S teh sestankov je mladina okraja Trbovlje poslala večje število pozdravnih pisem s čestitkami in zagotovili predanosti tovarišu Titu. V Titovi štafeti je bilo 161,6 km pretečene proge med tekači in spremljevalci 87 % mladine. Manifestacij ob tej priliki se je udeležilo 2450 mladincev in mladink. Razstavo OF v Ljubljani, ki je bila v teh tekmovalnih dneh, je obiskalo 468 članov in članic. Za zgraditev slovenskega kulturnega doma v Trstu je ta mladina prispevala 152.734 din.

Drugi del tega tekmovanja je bil posvečen mladini v predvojaški vzgoji. V vseh predvojaških centrih so bila interna tekmovanja, iz katerih so bili izbrani najboljši mladinci za okrajno tekmovanjem na dan proslave 22. julija. V tem tekmovanju so se najbolj izkazali predvojaški centri steklarne Hrastnik, rudnika Trbovlje, Dola pri Hrastniku in Izlak. Ob tej priliki je mladina trboveljskega okraja podelila prvoborcem trboveljskega okraja za njihovo delo v narodnoosvobodilni vojni tovarišu Mihi Marinku, Lidiji Šentjurčevi in drugim spominske plakete. Najboljši centri in posamezniki so dobili lično izdelane diplome in praktična darila. Mladina je obiskala večje število partizanskih družin, katerih člani so darovali življenje v NOV.

Proslava dneva učencev v gospodarstvu, ki predstavljajo močan odstotek organizirane mladine v okr. Trbovlje, ni mogla iti mimo mladinske organizacije. Poleg slavnostnih akademij v vseh industrijskih centrih okraja, kjer je njih program sestavila vajeniška mladina sama, je ta mladina prikazala svojo strokovno in ostalo dejavnost z okrajno vajeniško razstavo, samostojnimi razstavami v Hrastniku in Zagorju, večjim fizkulturnim tekmovanjem v republiškem merilu v Zagorju, nogometnim turnirjem nogometnih moštev vseh šol učencev v gospodarstvu in industriji ter številnimi šahovskimi srečanji; tako je bila odigrana šahovska simultanka 40 vajencev proti enemu izmed republiških šahovskih mojstrov. Poleg teh prireditev v proslavo Dneva učencev v gospodarstvu je bil sprejem najboljših učencev in najzaslužnejših učiteljev vajeniške mladine pri predsedniku OLO Trbovlje. Prvi kot drugi so bili nagrajeni s primernimi darili.

Gradnje tretje mladinske proge Doboj-Banjaluka se je udeležilo 117 mladincev in mladink našega okraja. Tu moramo omeniti vse pohvale vredno specialno četo mladinskega kolektiva na industrijski šoli v Trbovljah, ki je sodelovala na enem izmed najtežjih objektov te proge, na prodoru Tromedja.

Trenutno je mladinska organizacija v času proslavljanja 32. obletnice SKOJ. Do sedaj je bilo predvsem na sektorju Zagorje in Hrastnik izvedeno večje število dobro organiziranih slovesnih sestankov, na katerih se mladina, ki ni šla skozi boje ljudske revolucije, seznanja z deli in podvigi SKOJ, ki je prejel leta 1948 za vztrajnost in heroizem v borbi s protiljudskim režimom v bivši Jugoslaviji, za heroizem v NOV in za nesebično prizadevanje v obnovi v vojni opustošene domovine najvišje odlikovanje — Red narodnega heroja. V okviru teh proslav je trboveljska mladina lepo počastila vseslovensko mladinsko konferenco SKOJ iz leta 1937 z odkritjem spominske plošče na Dobovcu. Ob tej obletnici se mladina spominja vseh, ki so za današnjo družbeno ureditev darovali svoje življenje. Tako je bila ob tej priliki odkrita najmlajšemu Skojevcu — pionirju okraja Trbovlje, tov. Borisu Pustu, na kraju njegove junaške smrti spominska plošča pod Kalsko planino, ki bo današnji mladi generaciji in prihodnjim rodovom govorila o junaškem zadržanju enega izmed stotisočev mladih patriotov v borbi proti osvajalcem slovenske zemlje in zatiralcem naših narodov.

Prednji podatki naj služijo kot površen pregled dejavnosti mladine trboveljskega okraja v letošnjem letu. Mladina je poleg teh del napravila še vrsto drugih, za njo samo in za celotno družbo koristnih del.

Da omenimo še nekaj nalog, ki stoje pred našimi osnovnimi organizacijami in v zvezi s tem pred vsemi odgovornimi družbenimi organi za vzgojo mladine: ena izmed prvih nalog je organizacija in izvedba letnih konferenc, na katerih bo mladina pregledala svoje dosedanje delo, napravila načrt dela za prihodnost in si izvolila nova vodstva. Pri sprejemanju delovnih načrtov za prihodnost je potrebno, da so programi dela odraz hotenj in želja posameznih mladinskih aktivov, obratov, podjetij, ustanov, vasi in kraja, kjer bodo aktivi mladine potrebovali pomoči starejših in izkušenih prijateljev mladine. Organizacija dobro pripravljenih političnih in drugih predavanj, ustanavljanje novih ali razširitev že obstoječih kulturnih in fizkulturnih društev z raznimi novimi sekcijami, izvedba izletov mladine, formiranje društev Ljudske tehnike, organizacija strokovnih in drugih izobraževalnih tečajev tako v industrijskih krajih in na vasi, prirejanje zdravih kulturnih razvedril itd. so oblike dela, ki se jih poslužujemo v delu z mladino. Jasno je, da se v zvezi s tem postavljajo pred nas številna vprašanja, materialnega in vzgojnega značaja, med njimi vprašanje prostorov, kje naj se shaja mladina aktiva ali društva, nakup fizkulturnih in drugih rekvizitov, vprašanje odnosa in vključevanja posameznih odgovornih ljudi za delo z mladino v društvih in pristop mladine v društva. Z malo dobre volje, pripravljenosti in razumevanja za vse te naloge od partijskih in množičnih organizacij, organov ljudskih oblasti, prosvetnih in drugih družbenih činiteljev bomo uspeli odpraviti v naših revirjih marsikakšne, vse prej kot koristne in častne pojave in vzgojili našo mladino v vzgledne člane naše socialistične družbe.

Prosto po Scottu: 29

ČRNI BRATJE

Možje so obstali. Garsonov pogled je preletel sobo: Garrish je še vedno zvezan ležal pod mizo, Merrivale je bil brez suknjiča v spalnici, sredi sobe pa je stal neznanec z železnim, negibnim obrazom. Garson je bil čisto zmeden.

Kričavi glas Merrivalea ga je zbudil.

»Orožje ima! Pazite! Vzel je brzojavko, ki jo je včeraj poslal Howard!«

Štirje revolverji so se usmerili proti Caldwellu, ki ni trenil z očmi.

»No,« je menil Garson, »na čedno družbo smo naleteli! Nekoliko presenetljiva je za nas in menda tudi za Friderika... Še o pravem času smo prišli... Odloži orožje, dečko!«

S posmehljivim poklonom je Caldwell ubogal Garsona in spustil revolver na tla. Od stopnic je zaslišal skozi vrata nagle korake, nato pa precej mlad glas.

No, no, kaj se je zgodilo? Kaj...«

Garson se je široko zarežal in se obrnil.

»Le pridi bliže, Allan, in si oglej tole druščino. Imenitna družba! Kakor kaže, je naš ljubi Friderik v najini odsotnosti stopil kar sam v stik s spoštovanim gospodom Moravcem. Zdi se mi pa, da je hotel imeti do bička vsega barantanja le Moravec!«

Allan Walker je z omahovanjem in z nekim strahom prihajal bliže. Ko je stal za hrbti mož, mu je bil pregled sobe še zastrt, a ko so se mu možje umaknili, je obstal kakor od strele zadet: njegov obraz je mrliško pobledel; zagledal je moža, proti kateremu so merili revolverji vseh mož; Garson, ki je stal poleg njega, je ujel Walkerjev prestrašen in obupan pogled...

»Za božje ime...«

Nekaj sekund je bilo vse tiho.

»Za božje ime!« je nadaljeval naposled Walkerjev glas. »Ta mož tu... sploh ni Moravec. To je Steele od tajne službe...«

Merrivale se je prvi spet zbudil iz presenečenja in začel govoriti:

»Vi... vi...« je jecljal razburjen. »Kdo ste?«

»Walker je pravkar povedal.«

»Toda... kako... za vraga! Kako je mogel priti sem?« Garson je še vedno strmel vanj kakor v božje čudo. Merrivale se je spet obrnil k ujetniku. »Vi... vi ste Steele? To je vendar nemogoče... Steeleja sem videl! To je nemogoče!« Vse se je vrtelo okoli njega. »Ne razumem ničesar več. Moravec... Moravec je pobegnil...!«

»Tako je,« je potrdil ujetnik. »Moravec je tudi nameraval priti k vam. Pa ni prišel...«

Medtem ko je Merrivale zmedeno lovil besede, je stopil Garson tesneje k Steelen.

»Res je!« je godrnjal. »Našminkan je možak, zato ga nisem takoj spoznal, čeprav sva že skupaj sedela za igralno mizo.« Garson se je obrnil k Merrivaleu. »To je Steele! Zanesljivo je Steele!«

Merrivale ni mogel odgovoriti. Mož, ki so ga poznali kot Moravca oziroma Caldwella, tudi ni rekel besede. Garsonove poteze so postale ostrejše. Njegov glas je bil hripav, ko je jezno rekel:

»Za vraga, možak ima našo knjigo s pravilnikom!«

Naglo je strgal črno knjižico Steeleu iz rok in jo vtaknil v žep.

»No, Steele,« ga je nahrulil, »sedaj govori! Kaj iščeš pri nas?«

»To bi pravzaprav morali vedeti.«

»Res,« je rekel Garson, »res je to lahko uganiti. Tvoja nesreča, dragi dečko, da vemo le predobro, po kaj si prišel k nam.«

»Bojim se, da ni nesreča na vaši strani,« je mirno menil Steele.

»Zakaj pa?«

»Vi ste namreč izgubljeni, Garson. Prav tako vsi drugi,« je hladnokrvno odgovoril Steele. »Kmalu bo konec črnih bratov enkrat za vselej. Čez pol ure boste vsi, ki ste zdajle v tej hiši, sedeli v zaporu.«

Garsonov odgovor je utonil v krohotu vse druščine.

»Kdaj je prišel ta možak semkaj?« je vprašal Garson Merrivalea.

»Snoči!«

»Kako?«

»Z limuzino kakor običajno. Prav previdno smo ga vozili semkaj.«

Vodja črnih bratov je bil zelo bled.

»Tako!« je Steelea nahrulil Garson. »Hotel si zaigrati malo komedijo z nami, kaj ne, Steele? Ha, ha... Priti mora že kdo drug, da se bo lahko malo ponorčeval iz nas. Kaj morda ne veš, kje si? Ali veš, kdo smo mi?«

Merrivale si je popravil ovratnik. »On... on ve vse! Videl je pisma z mojim naslovom!«

Garson je vprašaje pogledal Steeleu v obraz.

»Kdaj je bilo to?«

»Kakšno minuto preden si prišel. Imel je revolver, pa...«

»Ali prej ni vedel še ničesar o nas?«

»Prav gotovo ne!«

»Potem je vse v redu. Mislim, dragi Steele, da bodo imeli tvoji prijatelji mnogo dela, preden bodo našli tvoje truplo.«

Steele ni rekel besede.

»Kar si iskal, si našel,« je še pripomnil Garson. »Friderik, kakšne papirje, praviš, je vzel?«

»Žadnjo Howardovo brzojavko.«

»Kje jo ima?«

»Menda v žepu.«

»Tako? Ali je ni morda skril kje v sobi?«

»Ni utegnil: držal jo je še v roki, ko ste vstopili.«

Garson je vprašaje pogledal Steeleu v obraz.

»Vrni papirje!«

Steele je skomignil z rameni. »Papirje?« je ponovil začudeno, »prav nobenih papirjev nimam!«

»Lažete!« ga je nadrl Merrivale. »Saj sem videl, kako ste brali papirje; imeli ste v rokah brzojavko in prevod.«

Steele je zmajal z glavo. »Ponavljam, da nimam takih papirjev.«

»Grogan, pridi sem!« Garson je pomignil enemu izmed mož. »Pomagaj mi pri preiskavi!«

Oba moža sta natančno preiskala Malcomea Steelea. Garson je jezno renčal, ko ni našel ničesar. Začela sta ga še enkrat, še skrbneje preiskovati. Garson je našel žepno svetilko in jo pomolil očitajoče Merrivaleu pod nos.

»Ti si dopustil, da si je to pridržal?« se je hudoval Garson nad Merrivaleom.

»Saj... saj sem vzel baterije iz nje.«

»Tako!« Jezno je pogledal Merrivalea in iskal dalje.

Čudno je bilo to, da tudi pri drugi telesni preiskavi niso našli ploščatega kovinskega predmeta, podobnega steklenički.

Ko Garson ni našel pri njem brzojavke, je jezno zaklel in stopil nazaj.

»Strgal mu bom cunje s telesa!« se je ponudil orjak Garrish.

»Ne, ni potrebno. Gotovo je papirje skril kje v sobi.« Garsonov glas je pričal, da je bil o tem prepričan. »Iščite po sobi in videli boste, da boste v nekaj sekundah našli papirje.«

»Daj si dopovedati, Viljem,« je menil Merrivale, »da ni utegnil skriti papirje drugje kot v svoji obleki.«

»Ne čenčaj – takoj jih bomo našli!«

Minute so minile, ko so brskali po sobi. Trikrat so dali vse narobe, a našli niso ničesar. Naposled je zaklenil Garson vrata in stopil z vzdignjenim revolverjem k Steeleu.

»Ali ima zate kak pomen, da nam ne poveš, kje so papirji?« je rekel.

»Ponavljam še enkrat, da...«

»Drži gobec! To si nam že dostikrat rekel. Rad bi samo vedel, Steele, kaj hočeš s tem doseči. Zadeva bo kljub vsemu imela samo en konec... Friderik, ali ni morda vrgel papirjev skozi okno?«

»Hotel je to, a ni tega storil. Vem za nesrečo.«

Globok molk je nastal med tremi možmi, medtem ko so ostali iskali dalje.

Grozeče se je postavil Garson pred Merrivalea.

»Ali ste dečka stražili od trenutka, ko je prišel sem?«

»Niti minute ni bil sam.«

»Ali ste ga preiskali takoj ob prihodu?«

»Najskrbneje.«

»In zanesljivo ni mogel priti v stik s kakšnim človekom od zunaj? Ali je dobil kakšno pismo? Ali je on dajal kakšne znake, da bi ga kdo na cesti slišal?«

»Nemogoče!«

»Ali mu zanesljivo niste pustili nikakšne priprave za dajanje znamenj?«

»Prav gotovo ne!« je zagotovil Merrivale. »Sam sem ga preiskal.«

Garson je zaničljivo skomignil z rameni. »Grogan, pridi še enkrat sem! Možaka bova še enkrat preiskala!«

Z napetostjo so ostali opazovali telesno preiskavo.

Zadaj so našli kovinsko steklenički.

»Oha!« je zaklical Garson in se zagledal v najdeni predmet. »Prej pa tegale nismo našli!« Z zanimanjem si je ogledoval čudno reč, jo dvigal proti luči in naposled stresel. Zaslišal se je rahel šum, podoben šumu premikajoče se tekočine.

»Kaj je to?«

Odgovor je zvenel prav tako ostro kot vprašanje. »Na to vprašanje ne odgovorim, Garson!«

»Prekleto malo časa še imaš za odgovarjanje,« je zasikal Garson. »Pridi sem, Friderik! Zakaj si mu pustil tole reč? Kaj je to? Kako se odpre?«

Več sekund se je trudil Friderik Merrivale, da bi odprl steklenički podoben predmet. Steele ga je pri odpiranju napeto opazoval. Ko ni šlo, je Garson popadel kovinski predmet in ga porinil Steeleu v roko.

»Odprite,« mu je zapovedal, »pa hitro!«

Mirno je Malcome Steele začel odvijati vijak pri kovinskem predmetu. Naenkrat se je zaslišal kratek kovinski zvok in predmet je zletel iz Steeleovih rok s tako hitrostjo, da so možje okoli Steelea komaj mogli slediti njegovemu letu. Predmet je treščil v šipo na oknu in med žvenketanjem razbitih šip izginil zunaj v temi.

Merrivale je zaklel. Garson je presenečen pogledal najprej Steelea, nato Merrivalea, nazadnje pa proti oknu.

Ameriški film

„Morja široka cesta"

Leta 1887 se je v New Bedford v ZDA vrnila z uspešnega lova kitolovska ladja. Na njej je bil kapitan stari Berling, daleč okoli znani izvrstni pomorščak. Pričakovali so, da bo šel v pokoj in prepustil poveljstvo mlajšemu, vendar noče o tem slišati, ker hoče še enkrat na kite. Obveljala je želja kapitana Joya, ki vzame s seboj svojega vnuka Jeda in mladega pomorskega oficirja. Na ladji mu naroči, naj v prostem času poučuje vnuka. Med Danom in vnukom starega kapitana se razvije trdno prijateljstvo. Sredi morja opazuje deček delfina in razpravlja z Danom o pomorski biologiji, računstvu, fiziki in drugih učenosti. Ladja pluje čez ekvator na jug in nekega dne se začuje z jambora: »Kit!« Mali vnuk gleda z dedom, kako se mornarji spravijo na velikansko žival. Deček opazuje, kako raztelesijo kita, kako nalagajo njegovo mast, kako jo topijo itd.

Spet se pojavijo kiti in zdaj smo tudi mali Jed z njimi na lov. V megli pa se čoln, v katerem je Jed, zgubi in prvi oficir Dane, ki mu je posadka zaupana, pozabi na vsa pravila in gre reševat pogrešane.

Kapitan Joy leži bolan v kabini, ladji pa poveljuje Dane. Posadko doleti še zadnja preizkušnja, ko ladja zadene ob ledeno goro in nastane v boku ladje luknja. Valovi zaganjajo ladjo ob led. Ko se zdi, da je vse izgubljeno, se pojavi na krovu stari kapitan Joy Berling, da zadnjič prevzame poveljstvo nad svojo ljubljeno ladjo.

Nekaj dni pozneje so zapisali v dnevnik ladje: »Danes je umrl kapitan Joy Berling. Rodil se je in umrl na tej ladji.«

Ne samo otroci, tudi odrasli bodo občudovali ta film predvsem zaradi njegove čudovite fotografije in lova na kite.

Film bo na sporedu v teh dneh v kinu »Trbovlje«.

KINO TRBOVLJE

bo predvajal ameriški film

»Morja široka cesta«

Predstave od sobote do ponedeljka. — Naslednji teden ameriški zabavni film

»VEČNA EVA«

fizkultura in šport

ZASLUŽENA ZMAGA KOROTANA V TRBOVLJAH

Korotan : Rudar 1:0 (1:0)

Povratni dvoboj med Rudarjem in prvakom Slovenije, Korotanom, se je končal z zmago moštva iz Kranja, ki se je predstavilo našemu občinstvu kot izredno požrtvovalna nogometna ekipa, ki zna tudi v odločilnih trenutkih izkoristiti položaj pred golom. Akoravno je moštvo Rudarja pokazalo tehnično boljšo igro, mu je vendar manjkalo odločnega strelca na vrata. Vse do 16-metrskega prostora je bila igra domačinov v redu, toda preigravanje in podajanje pet metrov pred golom pa ne more roditi uspeha; že večkrat smo to omenili, zlasti še, če je treba streljati iz 16-metrskega prostora, toda vse nič ne pomaga. Ta bolezen se drži napadalne vrste Rudarja in je ni mogoče ozdraviti.

Trboveljsko moštvo je nastopilo doma v nekoliko drugačni postavi kot v Kranju: Butkovec ni mogel igrati, ker je ranjen. Igrali so: Ahlin, Šorel, Klančišar, Blatnik, Sore, Tauš, Ameršek, Florjanc, Koncilija, Orač in Gorenc.

PREMOČ RUDARJA V PRVEM POLČASU

V prvih minutah igre so bili na terenu gospodarji gostje, vendar brez uspeha. Napad Rudarja je postajal vedno močnejši ter je bilo domače moštvo ves prvi polčas v ofenzivi, toda odločnega strela na gol ni bilo, pač pa so Kranjčani izkoristili kot, ki so ga streljali v 15. minuti, kjer so iz gneče dosegli zadetek, ki ga je dal v prazen gol Brezar. Rudar je bil sicer v premoči, toda napadi gostov so bili nevarnejši.

ENAKOVREDNA IGRA V DRUGEM POLČASU

Tudi v drugem polčasu je imel v začetku igre iniciativo v rokah Korotan, kar je prišlo do izraza v treh zaporednih kotih. Rudar je polagoma uredil svoje vrste, vendar vse njegove akcije niso šle dalje kot do kazenskega prostora. Proti koncu igre so vzeli spet gostje iniciativo v roke ter so že računali na uspeh, toda sodnik je zapiskal.

Letošnja bitka Rudarja za vstop v II. zvezno ligo se je končala kakor lani oz. kot letos spomladi: Rudar se je kvalificiral z razliko enega gola. Vprašanje igranja Rudarja v II. zvezni ligi še ni zagotovljeno, ker ga čakajo še tekme s Šibenikom in prvakom Črne gore.

Tekmo je avtoritativno vodil in sodil tov. Erlich iz Ljubljane.

Nogometni brzoturnir v počastitev 29. novembra

Nogometni klub »Rudar« iz Trbovelj je v petek, 30. novembra, organiziral nogometni brzoturnir zasavskih mladinskih nogometnih moštev.

Na turnirju so sodelovali nogometni klubi »Rudar«, »Retje« iz Trbovelj, »Proletarec« in »Svoboda« iz Zagorja oziroma Kisovca.

Mladinska moštva so se kosala med seboj po sistemu izpadanja. V prvi tekmi sta se srečali moštvi Rudarja in Proletarca. S tesnim rezultatom 1:0 je zmagal Rudar.

V drugi tekmi sta nastopili moštvi Retja in Svobode. Zmago so odnesli mladinci Retja z izidom 1:0.

V finalni tekmi je mladinsko moštvo Rudarja premagalo z rezultatom 1:0 mladince Retja, kar pa je za mlado moštvo Retja vendar velik uspeh, saj je mladinsko moštvo Rudarja nastopilo v postavi liginega mladinskega moštva, ki se bori za prvenstvo Slovenije.

MLADINSKO PRVENSTVO SLOVENIJE

RUDAR : KOROTAN 4:0 (3:0)

V predtekmi so mladinci Rudarja v dobri igri premagali mladince iz Kranja z visokim rezultatom 4:0, s čimer so se še bolj učvrstili na čelu lestvice.

Zadnjo tekmo v jesenskem prvenstvu bodo mladinci Rudarja igrali v Ljubljani proti tamošnjemu Slovanu. Upajmo, da nas tudi v tej tekmi ne bodo razočarali in si osvojili jesensko mladinsko prvenstvo.

195 tekmovalcev v Trbovljah

Sindikat uslužbencev pri OLO Trbovlje je organiziral v počastitev našega državnega praznika, 29. novembra, medsebojno tekmovanje fizkulturnih aktivov v 11 disciplinah. Za tekmovanje se je prijavilo 195 tekmovalcev in sicer z OLO Trbovlje, iz elektrarne in cementarne v Trbovljah, iz CRD v Trbovljah, z Mestnih gospodarskih podjetij v Trbovljah ter z rudnika Trbovlje-Hrastnik.

Tekmovali so moški v teku na 100 metrov, ženske v teku na 60 metrov, z vsiljenim maršem na 12 km, kegljanjem, moškim in ženskim streljanjem, v odbojki, namiznem tenisu, balinanju, šahu in metu granate.

V celokupnem tekmovanju je dosegla največ točk ekipa OLO Trbovlje in zasedla prvo mesto s 101 točko, na drugem mestu je elektrarna s 63 točkami, na tretjem cementarna s 57 točkami, na četrtem CRD s 55 točkami, na petem rudnik Trbovlje (Del. tehnikum in kovin. šola) s 34 točkami, na šestem pa Mestna gosp. podjetja s 17 točkami.

V teku na 100 metrov je na I. mestu kot ekipa CRD, na II. mestu elektrarna, na III. mestu pa cementarna; med posamezniki je bil najboljši Edi Blatnik iz elektrarne (13 sek.), drugi Marjan Hladnik iz cementarne (13,1 sek.), tretji pa Zvone Leskovec (13,3 sek.).

V teku žensk na 60 metrov je zmagala ekipa OLO Trbovlje, na drugem mestu je cementarna, na tretjem pa elektrarna; med posameznicami je bila v teku najboljša Betka Verdaj z OLO Trbovlje (8,1 sek.), druga Silva Železnik z OLO Trbovlje (9,3 sek.), tretja pa Tončka Ciglar z OLO Trbovlje (9,5 sek.).

Pri vsiljenem maršu na 12 km je nastopila samo ekipa OLO Trbovlje z rezultatom 1 uro 16 min.

V kegljanju je dosegla I. mesto CRD z 240 podrtimi klini, 01. mesto OLO Trbovlje z 202 klinoma, III. mesto cementarna s 181 klini; med posamezniki je bil prvi Vinko Kovačič iz CRD s 84 točkami, drugi Janez Radej iz cementarne z 79 točkami, tretji pa Emil Bovhan z OLO Trbovlje z 78 točkami.

V moškem streljanju si je priborila I. mesto ekipa elektrarne z 202 krogoma, II. mesto OLO Trbovlje z 257 krogi, III. mesto pa kovinarska šola na rudniku Trbovlje z 219 krogi; med posamezniki je bil najboljši Vinko Ustar z OLO Trbovlje z 79 krogi, drugi Jurše z OLO Trbovlje z 72 krogi, tretji pa Slavko Andrejaš iz elektrarne s 70 krogi.

V ženskem streljanju so nastopile samo tekmovalke z OLO Trbovlje, ki so napravile 76 krogov; prva je bila Karlina Skočir s 43 krogi, druga Betka Verdaj s 26 krogi, tretja pa Tonča Ciglar s 7 krogi.

V odbojki se je pokazala kot najboljša kovinarska šola rudnika Trbovlje, na drugem mestu je ekipa OLO Trbovlje, na tretjem pa ekipa cementarne.

V tekmovanju v namiznem tenisu je dosegla najboljši rezultat ekipa iz CRD, drugo mesto je dosegel OLO Trbovlje, tretje pa kovinarska šola rudnika.

V balinanju je na prvem mestu ekipa iz cementarne, na drugem OLO Trbovlje, na tretjem pa CRD.

V šahu je bila najboljša ekipa elektrarne s 30 in pol točke, druga OLO Trbovlje z 28 točkami, tretja pa cementarna z 20 in pol točke.

V metu granate se je izkazala kot najboljša ekipa elektrarne, za njo CRD, tretje mesto pa je dosegla cementarna; med posamezniki je bil prvi Zvone Leskovec iz CRD 91 m, drugi Jelko Murn iz cementarne 87 m, tretji pa Franc Kos iz elektrarne 86 m.

Tekmovanje je trajalo ves dan, zvečer, 29. novembra, pa so v Domu kulture v Trbovljah razglasili uspehe. Kot zmagovalka v vseh disciplinah je bila priznana ekipa OLO Trbovlje; dosegla je 101 točko in dobila v spomin diplomo, ki jo je podaril Okrajni sindikalni svet v Trbovljah.

„Po tem blatu že ne grem..."

(Slika »kulturne« postrežbe v Zasavju)

Podpisani stanujem v Ljubljani, Novi bloki 4/4-II, zaposlen sem pa kot instruktor Republiškega odbora sindikata delavcev in uslužbencev trgovskih podjetij LRS.

Dne 23. novembra t. l. sem bil službeno v Hrastniku, zvečer pa v Radečah, kjer sem nameraval prenočiti. Prenočišča v Radečah nisem dobil, zato sem se z večernim vlakom vrnil v Hrastnik. Po dobljenih poizvedbah, da ima v Hrastniku na razpolago prenočišča gostilna Ane Logar pri postaji, sem se takoj po prihodu vlaka ob 21.15 uri napotil v to gostilno. Uslužbenko sem vprašal, če bi lahko pri njih prenočil. Odgovorila mi je izmikajoč, da nimajo prenočišča, toda na mojo pripombo, da mi je še popoldne sama zatrjevala, da imajo sedaj vedno dovolj prostora, je z nevoljo odšla na posvet z lastnico Ano Logar. Po odlašanju-šepetanju sem dobil odgovor od Ane Logar: »Kdo bo pa sedaj nesel prijavo na milico!« Mlada gospodična-uslužbenka, ki skozi ves dan nima pravega dela v gostilni, je takoj kategorično izjavila: »Po tem blatu že ne grem.« s čimer se je strinjala tudi lastnica (ta mlada uslužbenka je doma iz okolice Slov. Bistrice in je bila pred decentralizacijo trgovskega omrežja uslužbena pri Odkupnem podjetju v Slovenski Bistrici; ko je bilo podjetje likvidirano, so ji ponudili službo v bližnji KZ, toda raje je odšla v gostilno v Hrastnik, kjer je kot »vaba« za mlade moške, ki se ob večerih zbirajo v gostilni.

Tudi druga uslužbenka ni bila pripravljena iti na milico. Dobil sem vtis, da je bil to sporazum z lastnico in da Ana Logar demonstrativno vztraja na tem, da mora biti prijava takoj na postaji Narodne milice, samo s to razliko, da sama nima nikogar (dve uslužbenki), ki bi to opravil. Končno se je mlada gospodična-uslužbenka umaknila v kuhinjo in prisedla v družbo gostov, za mene potnika pa se niso več zmenili. Ponovno sem poskusil svojo srečo, da pridem do prenočišča, in sem srečno uspel s tem pod pogojem, da sam odnesem prijavo na milico, v kar sem privolil, ker mi drugače ni kazalo. Ob 22. uri sem odnesel prijavo in se vrnil ob 23. uri, ko sem končno lahko odšel spat.

Potujem že pet let po naši republiki in je bilo zgoraj navedeno prvi primer takega ravnanja lastnika prenočišča proti gostu. Rad bi vedel, kdo nese na Narodno milico prijavo v krajih, ki so oddaljeni po eno do dve uri od postaje Narodne milice, ko sprejme gostišče goste ob 23. uri ali še kasneje. To izjavo podajam zaradi tega, ker je lastnica izjavila, da vnaprej ne bo nihče dobil prenočišča, če se ne bo že ob 16. uri prijavil.

Viktor Jankovič, s. r.

ZANIMIVOSTI

LETALA, KI JIH MORAJO HLADITI

Ameriška letalska industrija razpolaga z letali na raketni pogon, ki so se razvili iz letal »Douglas Skyrocket«. Ti avioni imajo tako veliko brzino, da jih morajo zaradi silnega zračnega trenja ohlajati. Medtem ko so v drugih avionih vgrajeni motorji, ki jih morajo zaradi zmrzovanja v visokih zračnih plasteh ogrevati, so na teh raketnih letalih motorji — s hladilnimi napravami. Brez takega hlajenja bi se toplota na letalih »Skyrocket« pri njihovi največji hitrosti dvignila do 100 stopinj Celzija.

Tehnične podrobnosti novih raketnih letal, ki so jih doslej zgradili tri, so še zavite v tajnost. Pričakujejo pa, da bodo imele izkušnje, ki jih zbirajo pri letalnih poskusih teh avionov, velik vpliv na bodočo konstrukcijo »železnih ptičev«. »Skyrocket« je pri poskusni vožnji dosegel višino 20.000 m.

Waldorf Astoria bo prodan

Cela Amerika je z začudenjem sprejela novico, da bo Waldorf Astoria, največji in najslavnejši hotel na svetu, prodan. Njegov sedanji lastnik želi iti končno v pokoj.

V hali tega newyorškega hotela, veliki kot kakšna katedrala, lahko srečamo celo reko slavnih ljudi: kralje, vojvode, diplomate, znanstvenike, filmske zvezde in milijonarje, ker je Waldorf Astoria postal na celem svetu pojem najvelikopoteznejšega in najudobnejšega hotela, kar jih premore svet. Ničesar ni, kar bi gostom manjkalo v tem nebotičniškem hotelu: od dentista do banke, od otroškega igrišča do privatnega poučevanja, od krojača do kina.

V 47 nadstropjih tega velikanskega hotela je poleg velikih dvoran, trgovin in pisarniških prostorov še 2200 sob. S prtljago obloženi gostje se lahko od železniške postaje pripeljejo po posebnem tunelu, podobnem kakšnemu stranskemu hodniku, naravnost v sredino hotela. Celo podzemska železnica ima pomožni tir za privatne železniške vagone.

Razkošna stanovanja, od koder je krasen razgled na cel New York, stanejo dnevno 125 dolarjev, medtem ko je cena za »navadno sobo«, seveda z vsemi v Ameriki mogočimi udobnostmi, 7 do 10 dolarjev. A niti ena soba tega hotela ni enaka drugi, kajti dekoraterji so imeli nalog, da preprečijo vse, kar bi spominjalo na »hotelsko atmosfero«. Poseben sloves uživa velik in razkošno urejen strešni vrt s premikajočo stekleno streho.

Prvi pogled, ki se nudi gostu v sprejemni hali hotela, je reka vidnih in nevidnih služabnikov, ki samo čakajo, da izpolnijo kakšno tvojo željo.

Samo v kuhinji je zaposlenih 151 oseb. Poleg tega je v hotelu še mala, popolnoma opremljena bolnica z izbranimi zdravniki, ki so vedno pripravljeni, da skrbe za zdravje gostov.

Obsežni register, kjer je vpisanih doslej že 5,4 milijona gostov, navaja tudi vse njihove posebne želje. Ta največji hotel sveta je stalno prenapolnjen. Njegovi dnevni dohodki znašajo okrog 50.000 dolarjev. Leta 1944 je imel hotel skoraj 13 milijonov prometa, a čisti dobiček je dal nad pol milijona dolarjev. Odkar so v jeseni leta 1945 snemali in prikazovali na filmskem platnu »Zaključek tedna v Waldorfu«, se hotel ne more rešiti svojih gostov.

Zagonetna bolezen v Koreji

Iz Seula poročajo, da se je v nekaterih četah Združenega poveljstva v Koreji pojavila skrivnostna in nevarna bolezen, katere glavni znak je močna rdečica v očeh. Glavni zdravnik v generalnem štabu ZDA za Daljni vzhod je izjavil, da predstavlja »rdeča očesna bolezen« za znanost Zahoda nekaj povsem novega. Stanje ene petine vseh obolelih povzroča velike skrbi, ker se v teh primerih pojavlja še zastrupljenje krvi in obolenje ledvic.

Grob Stalinovega sina najden?

61-letni begunec, duhovnik iz Neuhofa v Hessenu pravi, da ve za grob starejšega Stalinovega sina Džugašvilija, ki je umrl v nemškem ujetništvu. Pravi, da je bil poveljnik taborišča v Jägerhofu v Sudetih in da ve natančno, da je Džugašvili umrl v bolnišnici sosednega taborišča, ker ga je sam poslal tja. Stalinov sin naj bi bil pokopan v množičnem grobu pri Lamsdorfu. Svečenik je sporočil Stalinu, kje je ta grob, in mu predložil, naj namesto ponudenih milijon rubljev za najdbo groba izpusti za komaj sto rubljev enega izmed nemških ujetnikov.

UMETNO MILO

Sintetična pralna sredstva se v ZDA iz dneva v dan vse bolj prerivajo v ospredje, kar kažejo statistični podatki ameriškega ministrstva za gospodarstvo. Poraba navadnega mila je v zadnjih dveh letih padla in znaša je 10 kg na osebo, kar je manj kot leta 1922. Nasprotno pa se je dvignila potrošnja sintetičnih pralnih sredstev od komaj 0,4 kg leta 1942 že na 3,6 kg lansko leto. Sintetična pralna sredstva so priljubljena, ker so topljiva tudi v trdi vodi in ne puščajo za seboj sledov.

Pri izdelovanju navadnega mila uporabljajo neužitve loje in druge maščobe kot na primer kokosovo olje, ki so njegova glavna sestavina, medtem ko igrajo pri sintetičnih pralnih pripomočkih živalske in rastlinske masti le pičlo vlogo. Glavna surovina pri novem milu sta petrolej in katran.

Odkritje štirih novih planetov

Associated Press poroča, da je profesor Rafael Bendati, direktor observatorija v Faenzi izjavil, da je odkril štiri nove, zelo oddaljene planete v sončnem sistemu.

Planetov, pravi, sicer ni videl, ker geofizični observatorij, ki ga vodi v Faenzi jugovzhodno od Bologne, nima za to primernih teleskopskih naprav, vendar je obstoj teh planetov izračunal po dolgem, neutrudnem delu. S pomočjo ustreznih priprav bi te planete lahko fotografiral, ki jih opisuje po obsegu kot velikanske. Ti planeti so oddaljeni od sonca 7, 12, 18 in 30 bilijonov kilometrov, a zavrtijo se okrog sonca po enkrat v 385, 782, 1357 in 2865 letih.

Koliko ljudi živi na svetu

Po podatkih statističnega urada pri OZN je bilo sredi lanskega leta na svetu sledeče število ljudi:

Evropa (brez Sovjetske zveze)	*396,400.000*
Azija (brez Sovjetske zveze)	*1,272,000.000*
Afrika	*198,000.000*
Severna Amerika	*216,300.000*
Južna Amerika	*111,400.000*
Sovjetska zveza	*193,000.000*
Oceanija	*12,900.000*
Skupaj . . .	*2.4000,000.000*

Navedbe za Sovjetsko zvezo so iz leta 1946 ter so zadnji razpoložljivi podatki o številu prebivalstva; do leta 1950 se je število ljudi tamkaj povečalo že na 200,000.000.

Po ocenitvi živi na Kitajskem 463,500.000 ljudi, V Indiji (štetje marca 1951) 356,892.000, Združene države Amerike (brez Aljaske) 151,689.000, Japonska 83,200.000, Pakistan (štetje 1951) 75,687.000, Indonezija (cenitev 1948) 72,000.000, Brazilija 52,124.000, Velika Britanija 50,618.000, Zahodna Nemčija 47,607.000, Italija 45,272.000, Francija 41,500.000, Španija 28,977.000, Jugoslavija 16,004.000, Češkoslovaška (popis 1950) 12,296.000, Nizozemska pa 10,114.000 prebivalcev.

Novosti iz moderne kirurgije

DVE SRCI — EN UDAREC

Iz Kalifornije poročajo o poskusu, ki zbuja vso pozornost. Dva tamkajšnja vseučiliška profesorja sta napravila nenavadno operacijo, ki predstavlja znanstveno uresničenje sentimentalne rečenice, da »dve srci udarjata v enem taktu«. Obema raziskovalcema je namreč uspelo, da sta utripalne žile (arterije) pri dveh ljudeh zvezala tako, da njuna srčna sistema delujeta kot en sistem. To poskusno operacijo hočejo sedaj razviti v stalni klinični postopek.

Take posege v organizem so delali doslej samo pri živalih in tudi le v odvodne žile (vene), ki so jih zvezali med seboj, medtem ko je utripalna žila skrbela za to, da je kri cirkulirala.

V pričujočem primeru igra srce zdrave osebe vlogo črpalke, ki poganja kri v krvni obtok bolnika. Kalifornijski kirurgi so napravili doslej sedem takih operacij, kjer sme »križajoči« krvni obtok trajati do 26 ur. Do te kirurške metode so prišli zdravniki pri zdravljenju levkemije (belokrvnosti). Mnenja so, da bo mogoče to metodo uporabljati razen pri operacijah srca tudi pri zdravljenju jeter in ledvic ter priti do dobrih uspehov.

Zdravljenje raka v kopalni kadi?

Profesor Lampret iz Bad Homburga je nedavno poročal o svojih poskusih zdravljenja raznih bolezni z vročimi kopelmi.

Zanimiv je njegov poskus, kjer z vročo kopeljo temperaturo bolnika močno dvigne. Cela procedura v pregrevalni kadi traja običajno eno uro. Dosežena telesna toplota se nato zadrži na tej višini. Pregrevalno zdravljenje se razlikuje od ostalih vročinskih kur v tem, da je brez nevarnosti, ker se višina temperature lahko natančno »dozira« in po potrebi takoj ustavi. Poleg tega ni nevarnosti za druge nevšečnosti kot bljuvanje in mrzlica.

Vnetje možganske mrene, otroški mrtvoud, paraliza, bolezni sklepov in vrsta drugih bolezni se danes že uspešno zdravijo s pregrevalnimi kopelmi. Najzanimiveje pa je, da so dani s tem izgledi tudi za zdravljenje raka.

Vendar v tem trenutku še ni mogoče poročati natančnejšega. Zaenkrat ostane še vedno grenka resnica, da kirurškega noža, rentgena in radijskih žarkov v zdravljenju raka še ni prekosilo nobeno novo sredstvo. Toda ker so imele vitaminske in hormonske kure že delne uspehe, zasluži tudi pregrevalno zdravljenje pozornost. To pregrevanje deluje podobno kot rentgenski žarki. Njihov uničevalen vpliv na rakovo celico je, kakor znano, v tem, da neka gotova doza, ki jo zdravo tkivo komaj prenese, na občutljivo, otečeno celico deluje smrtonosno.

Ravno zaradi tega se rakovo tkivo pri 39° telesni temperaturi že poškoduje, a pri 42° pa končno odmre, medtem ko normalna celica lahko brez posledic za kratek čas zdrži dosti višje temperature. Vsa zdravniška umetnost je v tem, da se pri bolniku, ki je obolel na raku, požene telesna toplota na 42 stopinj. V tem pa so velike težave, ker je tako visoko temperaturo na obsegu celega telesa zelo težko doseči.

Drugače je s posameznimi telesnimi udi, kjer je s podvezami mogoče začasno ustaviti krvni obtok, tako da pride vroča kopel do svoje polne veljave. Profesor Lampert pripoveduje o nekem bolniku, pri katerem je s pregrevanjem enega uda prišlo do odpada tvorne otekline in celo do popolnega ozdravljenja. Prednost je seveda v tem, da je bil rak omejen le na določen del telesa.

Vse to pa ne izgleda kot čudež: že veliki francoski fiziolog Louis Pasteur je poznal važnost telesne temperature v infekcijskih primerih pri svojih živalskih eksperimentih; kokoši so na primer s svojo visoko krvno toploto 41° popolnoma imune proti nevarnim bacilom vraničnega prisada. Če pa te živali vtaknemo v mrzlo vodo, da pade telesna toplota na 37°, kot jo ima človek, gre infekcija takoj nanje in žival v 24 urah pogine.

Poskusi tega zdravnika so vsekakor zelo zanimivi, vendar mi na popoln uspeh tega novega načina zdravljenja te strašne bolezni upamo komaj misliti.

Moderne operacije na očeh

V zadnjem času govore spet o prenosu očesa. Človek z vidom je ponudil slepcu eno svojih zdravih oči. Po drugi strani pa ni bilo še slišati, da je bil tak prenos res napravljen. Poglejmo sedaj izjavo strokovnjaka, ki jo je dal pred kratkim listu »Rheinische Post«.

Če beremo o prenosu očesa, je v resnici mišljena presaditev roženice. Je to velikopotezna operacijska metoda, ki so jo sedaj po stoletnih poskusih opravili končno z največjimi perspektivami. Vendar je s tem slepcem žal pomagano šele delno; samo tamkaj, kjer postane roženica po poškodbi ali infekciji kalna, motna in neprozorna, ostali vidni aparat pa ni poškodovan, je mogoče »motno« šipo izmenjati.

Za to pa ni treba tvegati zdravega očesa. Roženica umrlega človeka opravi lahko isto službo. Taka presaditev pa za večje klinike danes ni več problem.

Danes presadimo lahko samo tako telesno tkivo, ki ima veliko obnovitveno sposobnost. Vendar je oko tako silno kompliciran in občutljiv organ, da ga upajo pač šele komaj v celoti nadomestiti, torej le njegov najodpornejši del — roženico. Zlasti so občutljive očesne mrežnice, ki ne rastejo več, če en krat odmrejo, podobno kot razrušene živčne celice po možganski poškodbi.

Kako neznansko občutljiva je mrežnica, vidimo po tem, da že najmanjša krvna motnja — zamašitev ene izmed mnogih malih žilic — vodi že k odmiranju očesnih celic in to na neposkodovanem očesu.

Presajanje celotnih organov je po sedanjem stanju znanosti še vedno nepregledno in problematično, kakor kaže dosedanja presaditev kože in kosti; če bo uspelo s tehničnimi pripomočki ustvariti umetno oko, ki bo delovalo kot naravno, je prepuščeno še daljni prihodnosti. Poskusi v tem pravcu so že v teku.

ZAHVALA

Moški pevski zbor »Zarja« v Trbovljah čuti dolžnost, da izreče zahvalo vsem podjetjem in ustanovam kakor tudi vsem ostalim, ki so na kakršen koli način podprli naše društvo ob praznovanju 20. obletnice delovanja »Zarje«.

Zahvalo smo dolžni vsem udeležencem obeh naših koncertov, ki sta bila polnoštevilno obiskana, s čimer so pokazali razumevanje in predanost pevski kulturi. Vsem, prav vsem še enkrat prisrčna zahvala!

Hkrati obveščamo vse prijatelje petja, da sprejema »Zarja« nove člane v pevskem lokalu vsak torek in petek.

Odbor

Uprava mestnih magazinov

v Zagorju

sporoča vsem interesentom, zlasti pa brezobrestnikom, da nabavlja vsakovrstni gradbeni material po dnevnih cenah.

Za naročila se obrnite na upravo Mestnih magazinov v Zagorju.

Dobro založen trboveljski trg

Zadnjo soboto je bil trboveljski živilski trg v primeri z zadnjimi tedni spet dobro založen.

Tako je bilo na trgu precej zelenjave, zelja, jabolk, jajc in drugih dobrot, ki pa so bile precej »zasoljene«. Šele po 10. uri dopoldne, ko so nekateri prodajalci videli, da ne bodo spravili v promet vsega blaga, so se cene znižale, kjer je cena jajc padla od 20 na 16 din.

Na trgu so bila naprodaj jajca po 20 din, kaša 120 din kg, ajdova moka 120 din, jabolka 25—30 din, solata 50 din, čebula 70 din, motovilec (merica) 10 din, hruške 35 din, ješprenj 80 din, kranjske klobase 300 din kg, zelje 20—25 din, surovo maslo 500 din, lešniki 20 din liter.

Na stojnicah mestnega trgovskega podjetja so se dobile hruške po 20 din, jabolka 26 din, fige 135 din, rožiči 125 din, ohrovt 12 din, korenje 10 din, peteršilj 12 din, čebula 70 din, solata 25 din in zelje v glavah 10 din.

Na stojnici državnih posestev je bil na razpolago česen po 160 din kg, čebula 73 din, pesa 15 din, jabolka 30 din, rožiči 125 din, korenjček 14 din, jajca 18 din, solata 35 din, orehi 130 din kg, zelje v glavah 10 din in kislo zelje 25 din.

Prav dobro je bilo založeno tudi mestno podjetje »Meso«: goveje meso so prodajali po 130 din, telečje po 130 din, svinjsko po 160 din, svežo slanino po 180 din, salamo šunkarico po 280 din in navadno salamo, prav dobro, po 240 din.

Kegljaški klub v Zagorju

si je za obletnico ustanovitve JA zadal obvezo, da zgradi sodobno dvostezno kegljišče. Člani so bili delavni in so pripravili že skoraj ves material, toda čakajo že skoraj 2 meseca, ker rudniški grabenik nima časa, da bi jim zakoličil za kegljišče določeno gradbišče. Nerodno je to, da so že zamudili ugoden čas za izkop temeljev in za zidanje. Če bo letos spet blaga zima, bodo do konca leta spravili to zgradbo pod streho. Nedvomno jim bo rudniška uprava, kakor doslej, šla na roko in jim nudila pri gradnji kegljišča potrebno tehnično pomoč, ker si ga delovni ljudje zlasti rudarji, zelo želijo, da se v prostem času razvedrijo tudi s to vrsto športa.

Oglasi

PRODAM GLOBOKI OTROŠKI VOZIČEK. Vprašati: Trbovlje — Kurja vas 131.

MESTO VODJE REŠILNIH POSTAJ v okraju Trbovlje razpisuje Svet za ljudsko zdravstvo. Predpogoj je dobro poznanje šoferske in mehanične stroke. — OLO Trbovlje.

Vsa podjetja, ustanove in organizacije ter vse tiste, ki želé čestitati za Novo leto, opozarjamo, da sprejemamo čestitke do vključno 20. decembra 1951.

Uprava

Uredja uredniški odbor - Odgovorni urednik Stane Šuštar - Naslov uredništva: Trbovlje uprava rudnika Trbovlje-Hrastnik - Telefon štev. 54 — Bančni račun pri KB Trbovlje štev. 614-1-95332-55 - Tisk tiskarne »Ljudska pravica« v Ljubljani — Posamična številka po gotovini — Četrtletna naročnina 60 din polletna 120 din celoletna 240 din — »Zasavski vestnik« izhaja vsak četrtek - Dopise sprejemamo do vsakega ponedeljka do 12. ure dopoldne